AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kibővített negyedik tanács)

2007. július 11. *

A T-170/06. sz. ügyben,

az **ALROSA Company Ltd** (székhelye: Mirnij [Oroszország], képviselik: R. Subiotto, S. Mobley és K. Jones ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: F. Castillo de la Torre, A. Whelan és R. Sauer, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

az EK-Szerződés 82. cikke és az EGT-Megállapodás 54. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/B-2/38.381 – De Beers ügy) (HL L 205., 24. o.) 2006. február 22-én hozott 2006/520/EK bizottsági határozat megsemmisítése tárgyában, amely határozatban a Bizottság kötelezővé tette a De Beers arra vonatkozó kötelezettségvállalását, hogy 2009-től megszünteti az ALROSA-tól való nyersgyémánt-vásárlást, továbbá 2006 és 2008 között folyamatosan csökkenti a vásárolt mennyiséget, és amelyben a Bizottság a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok

* Az eljárás nyelve: angol.

végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 1., 2003.1.4., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet 205. o.) 9. cikkének megfelelően lezárta az eljárást.

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (kibővített negyedik tanács),

tagjai: H. Legal elnök, I. Wiszniewska-Białecka, V. Vadapalas, E. Moavero Milanesi és N. Wahl bírák,

hivatalvezető: K. Pocheć,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2007. április 19-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita jogi és ténybeli háttere

1. *Jogi háttér*

Az 1/2003 rendelet

1 A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003., L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet 205. o.) 2004. május 1-jén lépett hatályba.

2 Az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Ha panasz vagy saját kezdeményezése alapján eljáró Bizottság megállapítja a Szerződés 81. vagy 82. cikkének megsértését, határozatban felszólíthatja, az érintett vállalkozásokat és vállalkozások társulásait, hogy fejezzék be a jogsértést. E célból az elkövetett jogsértéssel arányos, a jogsértés tényleges megszüntetéséhez szükséges mértékű, magatartásra vonatkozó vagy szerkezeti jogorvoslati intézkedéseket tehet. Szerkezeti jogorvoslati intézkedéseket csak akkor lehet megtenni, ha nem áll rendelkezésre ugyanolyan hatékony, magatartásra vonatkozó jogorvoslat, vagy ha az ugyanolyan hatékony, magatartásra vonatkozó jogorvoslat az érintett vállalkozás számára nagyobb terhet jelent, mint a szerkezeti jogorvoslati intézkedések. Ha a Bizottságnak jogos érdekében áll, azt is megállapíthatja, hogy a jogsértést a múltban követték el."

3 Az 1/2003 rendelet 9. cikke értelmében:

„(1) Ha a Bizottság olyan határozatot szándékozik elfogadni, amely a jogsértés befejezését írja elő, és az érintett vállalkozások olyan kötelezettségvállalásokat ajánlanak fel, hogy a Bizottság által számukra az előzetes értékelésben kifejezett elvárásoknak eleget tesznek [helyesen: aggályaira választ nyújtanak], a Bizottság határozatával ezeket a kötelezettségvállalásokat a vállalkozások számára kötelezővé teheti. Az ilyen határozat határozott időre fogadható el és azt mondja ki, hogy a Bizottság részéről semmilyen további intézkedés nem indokolható.

(2) A Bizottság az eljárást kérelemre vagy saját kezdeményezésére újraindítja:

a) amennyiben a határozat alapjául szolgáló bármely tényben jelentős változás történt;

b) amennyiben az érintett vállalkozások kötelezettségvállalásaikkal ellentétesen cselekszenek; vagy

c) amennyiben a határozat alapját a felek által szolgáltatott hiányos, pontatlan vagy félrevezető információk képezték."

4 Az 1/2003 rendelet 27. cikke szerint:

„(1) A 7., 8., 23. cikkben és a 24. cikk (2) bekezdésében meghatározott határozatok meghozatala előtt a Bizottság az általa lefolytatott eljárás alá vont vállalkozásoknak vagy vállalkozások társulásainak lehetőséget nyújt arra, hogy meghallgassák őket a Bizottság által kifogásolt kérdésekkel kapcsolatban. A Bizottság csak olyan kifogásokra alapozhatja határozatát, amelyekre az érintett felek megtehették észrevételeiket. […]

(2) Az érintett felek védekezéshez való jogát az eljárás során teljes mértékben tiszteletben kell tartani. Jogukban áll a Bizottság irataiba a vállalkozások üzleti titkaik védelmére irányuló jogos érdekének figyelembevételével betekinteni. […]

(3) Ha a Bizottság ezt szükségesnek tartja, meghallgathat más természetes vagy jogi személyeket is. Az ilyen személyek által a meghallgatásra vonatkozóan benyújtott kérelmet meg kell adni abban az esetben, ha kellő érdekeltséget bizonyítanak. […]

(4) Amennyiben a Bizottság a 9. vagy 10. cikk értelmében határozatot kíván elfogadni, közzéteszi az ügy tömör összefoglalóját és a kötelezettségvállalások vagy a javasolt intézkedés fő tartalmát. Az érdekelt harmadik felek a Bizottság közleményében meghatározott, legalább egy hónapos határidőn belül nyújthatják be észrevételeiket. A közzététel tekintetbe veszi a vállalkozások ahhoz fűződő jogos érdekét, hogy üzleti titkaikat megőrizzék."

A 773/2004 rendelet

5 A Bizottság által az EK-Szerződés 81. és 82. cikke alapján folytatott eljárásokról szóló 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet (HL L 123., 18. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet 81. o.) az 1/2003 rendelet 33. cikke alapján került elfogadásra. 2004. május 1-jén lépett hatályba.

6 A 773/2004 rendelet 10. cikke többek között a következőképpen rendelkezik:

„(1) A Bizottság írásban tájékoztatja az érdekelt feleket a velük szemben emelt kifogásról. A kifogásközlésről mindegyik felet értesítik.

(2) Amikor a Bizottság értesíti az érintett [helyesen: érdekelt] feleket a kifogásközlésről, kitűzi azt a határidőt, amelyen belül ezek a felek írásban tájékoztathatják őt álláspontjukról. Az említett határidő lejárta után beérkezett írásbeli beadványokat a Bizottság nem köteles figyelembe venni.

[…]"

7 A 773/2004 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése előírja:

„A Bizottság kérelemre betekintést nyújt az iratokba azoknak a feleknek, akikhez kifogásközlést intézett. A betekintést a kifogásközlésről szóló értesítést követően biztosítják.”

2. *A jogvita alapját képező tényállás*

8 A felperes, az ALROSA Company Ltd. (a továbbiakban: ALROSA) Mirnijben (Oroszország) létrehozott társaság. Többek között a nyersgyémánt- termelés és szállítás világpiacán tevékenykedik, ahol a második legjelentősebb szereplő. Főként Oroszországban van jelen. Ott kutatással, bányászattal, értékbecsléssel és szállítással foglalkozik, valamint az ékszerkereskedelemben is érdekelt.

9 A De Beers SA Luxembourgban (Luxemburg) létrehozott társaság. A De Beers csoport, amelynek ez a legnagyobb holdingtársasága, szintén a nyersgyémánttermelés és -szállítás világpiacán tevékenykedik, ahol az első helyen áll. Főként Dél-Afrikában, Botswanában, Namíbiában és Tanzániában, valamint az Egyesült Királyságban van jelen. Kutatással, bányászattal, értékbecsléssel, szállítással, kereskedelemmel és termeléssel foglalkozik, valamint ékszerkereskedelemmel, tehát lefedi a gyémántágazat minden szintjét.

10 Az ALROSA és a De Beers 2002. március 5-én bejelentették a Bizottságnak az ALROSA és a De Beers csoport két leányvállalata, a City and West East Ltd és a De Beers Centenary AG között 2001. december 17-én létrejött megállapodást (a továbbiakban: bejelentett megállapodás), abból a célból, hogy a Szerződés [81]. és [82]. cikkének végrehajtásáról szóló 1962. február 6-i, 17. számú első tanácsi rendelet (HL 13., 1962., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet 3. o.) értelmében nemleges megállapítást vagy mentesítést kapjanak.

11 E megállapodás, mely az ALROSA és a De Beers közti hosszú távú kereskedelmi kapcsolat keretébe illeszkedik, lényegében a nyersgyémánt szállítására vonatkozott.

12 A megállapodást – annak 12. cikke értelmében – ötéves időtartamra kötötték, attól az időponttól számítva, amikor a Bizottság megerősíti a szerződő feleknek, hogy a megállapodás nem sérti az EK 81. cikket vagy az EK 81. cikk (3) bekezdése értelmében mentesítést érdemel és más módon sem sérti az EK 82. cikket.

13 Az ALROSA vállalta, hogy ezen időtartam alatt évente 800 millió amerikai dollár (USD) összeg erejéig Oroszországban termelt természetes nyersgyémántot ad el a De Beersnek, míg ez utóbbi vállalta ezek megvásárlását, a bejelentett megállapodás 2.1.1. cikkének megfelelően. Azonban a bejelentett megállapodás 2.1.2. cikke értelmében a bejelentett megállapodás végrehajtásának negyedik és ötödik évében az ALROSA 700 millió USD-ra csökkenthette ezt az összeget. A bejelentett megállapodás megkötésének időpontjában érvényes áraknak megfelelően meghatározott 800 millió USD összeg az ALROSA éves termelésének körülbelül felét tette ki, és a Független Államok Közösségén (FÁK) kívülre irányuló exportjának egészét.

14 2003. január 14-én a Bizottság COMP/E-3/38.381 szám alatt kifogásközlést küldött a felperesnek és a De Beersnek, melyben kifejtette, hogy álláspontja szerint a bejelentett megállapodás az EK 81. cikkbe ütköző versenyellenes megállapodásnak minősülhet, és nem részesülhet mentesítésben az EK 81. cikk (3) bekezdése alapján. Ugyanezen a napon COMP/E-2/38.381 számon külön kifogásközlést küldött a De Beersnek, melyben megállapította, hogy a megállapodás az EK 82. cikkbe ütköző erőfölénnyel való visszaélésnek minősülhet.

15 2003. március 31-én a felperes és a De Beers közös írásbeli észrevételt nyújtottak be a Bizottsághoz, válaszul a COMP/E-3/38.381 ügyben kibocsátott kifogásközlésre.

16 2003. július 1-jén a Bizottság kiegészítő kifogásközlést küldött a felperesnek és a De Beersnek, melyben azt állította, hogy a bejelentett megállapodás az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (EGT-Megállapodás) 53. cikke (1) bekezdésébe ütköző versenyellenes megállapodásnak is minősülhet, és nem részesülhet mentesítésben az EGT-Megállapodás 53. cikk (3) bekezdése alapján. Ugyanezen a napon külön kifogásközlést küldött a De Beersnek, mely szerint a bejelentett megállapodás az EGT-Megállapodás 54. cikkébe ütköző erőfölénnyel való visszaélésnek minősülhet.

17 2003. július 7-én a Bizottság meghallgatta a felperes és a De Beers szóbeli észrevételeit.

18 2003. szeptember 12-én a felperes kötelezettségvállalást ajánlott fel, amely a De Beers számára értékesített nyersgyémántok mennyiségének a bejelentett megállapodás végrehajtásának hatodik évétől történő fokozatos csökkentését, majd 2013-tól a De Beersnek történő értékesítés teljes beszüntetését tartalmazta. A felperes e kötelezettségvállalást később visszavonta.

19 2004. december 14-én a felperes és a De Beers közösen kötelezettségvállalást (a továbbiakban: közös kötelezettségvállalás) nyújtottak be, válaszul a Bizottság aggályaira. E közös kötelezettségvállalás az ALROSA által a De Beersnek történő nyersgyémánt-eladás fokozatos csökkentését irányozta elő; az eladott értéknek a 2005-ös 700 millió USD-ról 2010-re 275 millió USD-ra kellene csökkennie, és az eladásoknak a továbbiakban ez az összeg lenne a felső határa.

20 2005. június 3-án a „COMP/E-2/38.381 – De Beers-ALROSA üggyel kapcsolatban […] közlemény” jelent meg az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* (HL C 136., 32. o., a továbbiakban: az összefoglaló közlemény). A Bizottság ebben arról tájékoztatott, hogy az ALROSA és a De Beers részéről kötelezettségvállalás érkezett a megállapodás EK 81. és 82. cikk, EGT-Megállapodás 53. és 54. cikke szerinti vizsgálata során (1. pont), összefoglalta az ügyet (3–10. pont) és leírta a felajánlott kötelezettségvállalást (11–15. pont). Továbbá felhívta az érdekelt harmadik feleket, hogy egy hónapon belül tegyék meg észrevételeiket (2–17. pont) és kifejezte azon szándékát, hogy a piaci szereplőkkel való e konzultáció eredményétől függően a közös kötelezettségvállalás kötelezővé tételéről szóló határozatot hoz (2–16. pont).

21 E közzétételt követően 21 érdekelt harmadik fél nyújtotta be észrevételét a Bizottságnak, amely 2005. október 27-én tájékoztatta erről az ALROSA-t és a De Beerset. E találkozó alkalmával a Bizottság felhívta a feleket, hogy 2005 november végéig nyújtsanak be újabb közös kötelezettségvállalást a köztük levő kereskedelmi kapcsolat 2009-től kezdődő teljes megszüntetésére.

22 2006. január 25-én a De Beers különálló kötelezettségvállalást nyújtott be (a továbbiakban: a De Beers önálló kötelezettségvállalása), válaszul a Bizottság által a piaci szereplőkkel folytatott konzultáció eredménye fényében megfogalmazott aggályokra. A De Beers önálló kötelezettségvállalása a nyersgyémánt-eladás fokozatos csökkentését irányozta elő – amelynek értéke a 2006-os 600 millió USD-ról 2008-ra 400 millió USD-ra csökkenne – azt követően pedig az eladás teljes megszűnését.

23 2006. január 26-án a Bizottság megküldte a felperesnek a De Beers önálló kötelezettségvállalásának kivonatát és felhívta erre vonatkozó észrevételei megtételére. Továbbította a harmadik felek megjegyzéseinek nem bizalmas változatáról készült másolatokat is.

24 Ezt követően levélváltásra került sor a felperes és a Bizottság között az 1/2003 rendelet 9. cikkében előírt eljárás bizonyos vonatkozásairól és azoknak a konkrét esetre gyakorolt hatásáról. Főként az iratbetekintés, a védelemhez való jog és különösen a meghallgatáshoz való jog került szóba. Továbbá 2006. február 6-i levelében a felperes megjegyzéseket fűzött a De Beers önálló kötelezettségvállalásához és a harmadik felek észrevételeihez.

25 2006. február 22-én a Bizottság meghozta 2006/520/EK számú, az [EK] 82. cikk és az [EGT] 54. cikke értelmében végrehajtott eljárásra vonatkozó határozatát (ügyszám: COMP/B-2/38.381 – De Beers) (HL L 205., 24. o.; a továbbiakban: a határozat).

26 A határozat 1. cikke kimondja, hogy „a mellékletben felsorolt kötelezettségvállalások a De Beersre nézve kötelezőek", a 2. cikk pedig azt, hogy „az ügyben folyó eljárás megszűnt".

Az eljárás és a felek kérelmei

27 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2006. június 29-én benyújtott keresetlevelével az ALROSA előterjesztette a jelen keresetet.

28 A Hivatalhoz ugyanazon a napon külön iratban benyújtott kérelmében a felperes arra kérte az Elsőfokú Bíróságot, hogy az eljárási szabályzat 76a. cikkének 1. §-a alkalmazásával gyorsított eljárásban határozzon.

29 2006. augusztus 16-án a Bizottság előterjesztette ellenkérelmét.

30 Az Elsőfokú Bíróság (negyedik tanács) a Bizottság meghallgatását követően, tekintettel az ügy rendkívüli sürgősségére és körülményeire, 2006. szeptember 14-i határozatában helyt adott a felperes az eljárási szabályzat 76a. cikke szerinti gyorsított eljárásban történő elbírálás iránti kérelmének.

31 Az Elsőfokú Bíróság (negyedik tanács) 2006. szeptember 28-i levelében az eljárási szabályzat 49. és 64. cikkét alkalmazva arra kérte a Bizottságot, hogy terjessze be a 2003. január 14-én és július 1-jén az EK 82. cikk és az EGT-Megállapodás 54. cikke alapján a De Beersnek küldött kifogásközléseket. A Bizottság a megadott határidőn belül eleget tett e pervezető intézkedésnek.

32 Az Elsőfokú Bíróság a felek meghallgatását követően 2006. október 9-én úgy határozott, hogy az eljárási szabályzat 14. cikkének 1. §-a és 51. cikkének 1. §-a alkalmazásával az ügyet a negyedik kibővített tanács elé utalja.

33 Az Elsőfokú Bíróság a 2007. április 19-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előterjesztéseit és az Elsőfokú Bíróság kérdéseire adott válaszaikat.

34 Az ALROSA azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– semmisítse meg a határozatot;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

35 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– a keresetet mint megalapozatlant utasítsa el;

– kötelezze az ALROSA-t a költségek viselésére.

Indokolás

1. *A kereset elfogadhatóságáról*

36 Rámutatva, hogy az EK 82. cikk és az EGT-Megállapodás 54. cikke csak erőfölényben levő vállalkozásokra vonatkozhat – amely az ALROSA esetében nem áll fenn – és ily módon az ALROSA sem a határozat meghozatalához vezető eljárással érintett félnek, sem a határozat címzettjének nem tekinthető, a Bizottság nem vitatja a kereset elfogadhatóságát, amennyiben az azon a tényen alapszik, hogy a felperest a határozat közvetlenül és személyében érinti.

37 Azonban a kereset elfogadhatóságának kérdése közrendi kérdés, amely az eljárási szabályzat 113. cikke értelmében hivatalból vizsgálandó (a Bíróság C-313/90.sz., CIRFS és társai kontra Bizottság ügyben 1993. március 24-én hozott ítélete [EBHT 1993., I-1125. o.]).

38 Mivel a felperes nem címzettje a határozatnak, helyénvaló megvizsgálni, vajon e határozat őt az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében közvetlenül és személyében érinti-e.

39 Jelen esetben a határozat az 1/2003 rendelet 9. cikk (1) bekezdése alapján kötelezővé teszi a De Beers önálló kötelezettségvállalását, melynek értelmében a De Beers 2006–2008 között meghatározott összegre korlátozza az ALROSA-tól való nyersgyémántvásárlást és 2009-től sem közvetlenül, sem közvetve nem vásárol nyersgyémántot az ALROSA-tól. A határozat azáltal, hogy korlátozza a De Beers lehetőségét, hogy az ALROSA-tól szerezzen be nyersgyémántokat, közvetlen és azonnali hatással van ez utóbbi jogi helyzetére. Következésképpen a felperest a határozat közvetlenül érinti.

40 A felperest a határozat személyében is érinti, mivel azt olyan eljárás keretében hozták meg, melyben az ALROSA meghatározó módon vett részt, amely az ALROSA-t kifejezetten említi, mivel a határozat az ALROSA és a De Beers közötti hosszú távú kereskedelmi kapcsolat leépítését célozza, és alkalmas az ALROSA piaci helyzetének jelentős mértékű befolyásolására a nyersgyémánt-termelés és – szállítás világpiacán (lásd e tekintetben a Bíróság C-68/94. és C-30/95. sz., Franciaország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. március 31-én hozott ítéletének [EBHT 1995., I-1375] 54–56. pontját).

41 Következésképpen a felperes az EK 230. cikk alapján vitathatja a határozat jogszerűségét.

2. *Az ügy érdeméről*

42 A felperes által keresete alátámasztására kifejtett érvelés három jogalapra épül, melyek között elsőként a meghallgatáshoz való jog megsértése; másodikként az

1/2003 rendelet 9. cikkének – amely értelmében az érintett vállalkozásra nézve tilos olyan kötelezettséget róni, különösen határozatlan időre, amelynek e vállalkozás nem önként veti alá magát – határozat általi megsértése; végül harmadikként a kötelezővé tett kötelezettségvállalás túlzott mértéke szerepel, amely sérti az 1/2003 rendelet 9. cikkét, az EK 82. cikket, valamint a szerződési szabadság és az arányosság elvét.

43 Az ügy körülményeire tekintettel először a második és a harmadik jogalap együttes vizsgálatának van helye.

Az 1/2003 rendelet 9. cikkének, az EK 82. cikknek, valamint a szerződési szabadság és az arányosság elvének megsértésére alapított jogalapokról

A felek érvei

44 A felperes elsősorban arra hivatkozik, hogy a határozat sérti az 1/2003 rendelet 9. cikkét, amennyiben olyan kötelezettségvállalást tesz kötelezővé, melyet csak a két vállalkozás egyike – jelen esetben a De Beers – ajánlott fel, és amennyiben ezt határozatlan időtartamra teszi.

45 Az 1/2003 rendelet 9. cikkének első mondata lehetővé teszi a Bizottság és a versenyjogi eljárásban érintett vállalkozás vagy vállalkozások számára, hogy kölcsönösen előnyös megállapodásban rendezzék a vitájukat. E logika megkívánja, hogy amennyiben több vállalkozás érintett és közösen javasolnak kötelezettségvállalást a

Bizottságnak, ez utóbbi csak az ilyen kötelezettségvállalást tehesse kötelezővé, nem pedig a valamelyik vállalat által felajánlottat. Jelen esetben a felperest érintett vállalkozásnak kell tekinteni. Ennélfogva a Bizottság nem tehette volna kötelezővé kizárólag a De Beers önálló kötelezettségvállalását.

46 Ráadásul a rendelet 9. cikkének második mondatát úgy kell értelmezni, hogy amikor a Bizottság a kötelezettségvállalás kötelezővé tétele mellett dönt, csak határozott időre szóló határozatot hozhat. A határozat pedig határozatlan időre szól.

47 A felperes arra is hivatkozik, hogy a határozat teljes mértékben és akár véglegesen lehetetlenné teszi az ALROSA által a De Beers részére történő bármilyen jellegű nyersgyémánt-szállítást. Ezáltal megsérti az 1/2003 rendelet 9. cikkét, az EK 82. cikket és a szerződési szabadságot.

48 E tekintetben a felperes elsősorban azzal érvel, hogy a határozat lényegében jogi hibában szenved, amennyiben egyenértékű valamely jogszerű magatartás határozatlan időre szóló tilalmával.

49 Ugyanis az EK 4. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad versenyen alapuló nyitott piacgazdaság elve, valamint a tagállamok jogában szereplő és már a közösségi jog által is elismert szerződési szabadság (az Elsőfokú Bíróság T-41/96. sz., Bayer kontra Bizottság ügyben 2000. október 26-án hozott ítélet [EBHT 2000., II-3383. o.] 180. pontja, ebben az értelemben lásd Rozès főtanácsnoknak a 210/81. sz., Schmidt kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványát [1983. október 11-én hozott ítélet, EBHT 1983., 3045., 3072. o.] és Jacobs főtanácsnoknak a C-7/97. sz., Bronner-ügyre vonatkozó indítványának [1998. november 22-én hozott ítélet, EBHT 1998., I-7794] 56. pontját) alapvető jelentőséggel bírnak a közösségi jogrendben.

50 Következésképpen a közösségi versenyszabályok alkalmazása során figyelembe kell venni ezen elveket. Kiváltképpen a meghatározott visszaélésszerű magatartásokat szabályozó EK 82. cikk nem értelmezhető úgy, mint amely termékek eladására vagy megvásárlására vonatkozó megállapodást pusztán azért rendel büntetni, mert a felek egyike erőfölényben van.

51 Jelen esetben a határozat megfosztaná az ALROSA-t és a De Beerset attól a lehetőségtől, hogy szabadon szerződjenek – akár ad hoc módon – pusztán azért, mert a De Beers a nyersgyémántok szállításának downstream piacán erőfölényben van. Ez a De Beers ALROSA-val szembeni, 2009-től kezdődő bojkottjának jogszerűvé tételével volna egyenértékű. Ez a példátlan helyzet annál is inkább figyelemreméltó, hogy a bejelentett megállapodás eredetileg az ALROSA nyersgyémánt-termelésének csupán 50 %-ára és az éves világpiaci termelés 10 %-ára vonatkozott, majd a közös kötelezettségvállalásnak megfelelő változatban az ALROSA éves termelésének 18 %-át és az éves világpiaci termelés 3,6 %-át fedte le.

52 A felperes továbbá arra hivatkozik, hogy a határozat lényegében nyilvánvaló mérlegelési hibát tartalmaz, mivel a bejelentett megállapodással kapcsolatban megfogalmazott aggályok egyáltalán nem igazolják az ALROSA szerződési szabadságának megszüntetését.

53 Ugyanis a Bizottság által a bejelentett megállapodás előzetes értékelésében – az EK 82. cikkre és az EGT-Megállapodás 54. cikkére tekintettel – megfogalmazott legfőbb aggály az volt, hogy a bejelentett megállapodás kizárólagos szállításra vonatkozó kikötése megerősítené a De Beers piaci helyzetét, kizárva az ALROSA-t a nyersgyémántok szállításának piacáról és ennek következtében megfosztaná a többi vevőt attól a jelentős beszerzési forrástól, amelyet az ALROSA képvisel.

54 Hasonló helyzetben az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően (a Bíróság 85/76. sz., Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ügyben 1979. február 13-án hozott ítéletének [EBHT 1979., 461. o.] 89. pontja és az Elsőfokú Bíróság T-65/98. sz., Van den Bergh Foods kontra Bizottság ügyben 2003. október 23-án hozott ítéletének [EBHT 2003.,

II-4653. o.] 80., 81. és 160. pontja) a De Beers magatartásából eredő piaclezárási hatások pontos vizsgálatára lett volna szükség. Ez az igény azért is különösen fontos, mert eddig sem a Bizottság, sem a közösségi bíróság nem nyilatkozott olyan kizárólagos szállítási kikötés jogszerűségéről az EK 82. cikk tekintetében, amelyben a vevő erőfölényben van.

55 Jelen esetben egyrészt megfelelőnek tűnt volna a bejelentett megállapodás módosítása annyiban, hogy csökkentse a megállapított piaclezárási hatást, és másrészt indokolatlannak tűnik az ALROSA De Beersszel való szerződéskötési lehetőségének teljes megszüntetése.

56 Végezetül a felperes úgy véli, hogy a határozatnak versenyellenes hatásai lesznek. Egyrészt megfoszthatja őt a piac legjelentősebb vevőjéhez való hozzáféréstől, kockáztatva ezzel, hogy az ALROSA termeléscsökkentésre kényszerül mivel nem biztosított, hogy azonos árat fizető alternatív vevőket talál. Másrészt megfoszthatja a De Beerset az ALROSA termeléséhez való hozzáféréstől, ezáltal más vevők számára lehetővé téve, hogy az ALROSA-val szemben megnövekedett piaci erővel lépjenek fel a tárgyalásokon és mesterséges árakat érvényesítsenek.

57 A határozat egyaránt sérti az 1/2003 rendelet 9. cikkét, az EK 82. cikket és az arányosság elvét is.

58 E tekintetben a felperes először is azt állítja, hogy az EK 5. cikknek (3) bekezdésében szereplő arányosság elvéből – amely kimondja, hogy a Közösség intézkedései nem léphetik túl az e szerződés célkitűzéseinek eléréséhez szükséges mértéket – a Bíróság szerint az következik, hogy valamely gazdasági tevékenység tilalmának jogszerűsége annak a feltételnek van alárendelve, hogy a tiltó intézkedésnek a szóban forgó szabályozás által követett jogszerű célkitűzés elérésére alkalmasnak és ahhoz szükségesnek

kell lennie, amennyiben több megfelelő intézkedés kínálkozik, a kevésbé kényszerítő intézkedéshez kell folyamodni, és az okozott hátrányok a tekintetbe vett célokhoz képest nem lehetnek aránytalanul nagyok (a Bíróság C-331/88. sz., Fedesa és társai ügyben 1990. november 13-án hozott ítéletének [EBHT 1990., I-4023. o.] 13. pontja, valamint a C-241/91 P. és C-24/91 P. sz., RTE és ITP kontra Bizottság ügyben 1995. április 6-án hozott ítéletének [EBHT 1995., I-743. o.] 93. pontja).

59 A felperes továbbá úgy véli, hogy ez az elv a Bizottság azon határozataira is alkalmazandó, amelyek az 1/2003 rendelet 9. cikkének végrehajtására hivatottak. Ugyanis az 1/2003 rendelet által a Bizottságra ruházott hatáskör a Bizottság azon feladatához kapcsolódik, hogy felügyelje az EK 81. és EK 82. cikkben rögzített elvek alkalmazását. Következésképpen ennek végrehajtása során nem léphetné túl a közös piacon a torzításmentes verseny biztosításához szükséges mértéket.

60 E tekintetben közömbös, hogy a Bizottság által kötelezővé tett kötelezettségvállalást eredetileg az érintett vállalatok ajánlották fel és hogy ez a felajánlás esetleg meghaladja az EK 81. és EK 82. cikk tiszteletben tartásához szükséges mértéket. Az érintett vállalkozások ugyanis csupán azon aggályokra válaszul ajánlanak fel kötelezettségvállalást, melyekről a Bizottság tájékoztatja őket. Ebből szükségszerűen következne, hogy a Bizottság által végül szükségesnek tartott kötelezettségvállalás választ nyújt az előzetes értékelésben megfogalmazott aggályokra, anélkül azonban, hogy meghaladná azt a mértéket, amely a közösségi versenyszabályok tiszteletben tartásának biztosításához megfelelő, szükséges, és lehető legkevésbé kényszerítő. Ezen előírások betartásának legalább akkor kötelezőnek kellene lennie, mikor – ahogyan a jelen esetben is – a kötelezettségvállalás kötelezővé tétele az ügyben érintett valamely személyt hátrányosan érintheti.

61 Végezetül a felperes úgy véli, hogy a határozat sérti az arányosság elvét.

62 Először is a határozat nem szükséges az EK 82. cikk által követett, erőfölénnyel való visszaélés tiltására irányuló célkitűzés megvalósításához. Ugyanis a közös kötelezettségvállalásban felajánlották a Bizottságnak, hogy az ALROSA éves termeléséből a De Beersnek szállított részt a 2005-ös 50%-ról 2010-re és azt követően 18%-ra csökkentik, a bejelentett megállapodás megkötésének időpontjában érvényes árakat számításba véve; a továbbiakban pedig valójában még kisebb arányra, tekintettel egyrészt az ALROSA által remélt termelésnövekedésre, másrészt a nyersgyémánt árának várható növekedésére. A Bizottság korábbi döntéshozatali gyakorlatában általában elegendőnek ítélte az 50%-os arányt valamely erőfölényben levő szállító esetében, így az ennél jóval alacsonyabb aránynak a jelen esetben is elegendőnek kellett volna lennie.

63 Másodszor a határozat aránytalan hátrányt okozna a torzításmentes verseny fenntartásának céljához képest, amelyre az EK 82. cikk irányul. Ugyanis teljesen megszüntetné az ALROSA és a De Beers közti szerződéskötés korábban fennálló lehetőségét. Ami a Bizottság által a piac lezárásának veszélyére vonatkozóan megfogalmazott aggályokat illeti, e veszély valós jelentőségére tekintettel elegendő lett volna a közös kötelezettségvállalásnak megfelelően módosítani a bejelentett megállapodást és ebből következően a piac 18%-ára illetve 3,6%-ára csökkenteni az ALROSA éves termelésének illetve az éves világtermelésnek a De Beersnek szállított részét. A Bizottság a határozatban mégsem fejtette ki, miért nem lehetett a vállalkozások által javasolt, e kevésbé kényszerítő lehetőséget elfogadni.

64 Harmadszor a határozat aránytalan jellege az ALROSA-val szembeni hátrányos megkülönböztetést okoz, mivel a többi eladó szabadon szállíthat nyersgyémántot a De Beersnek a közös kötelezettségvállalással módosított, bejelentett megállapodásban szereplő, az éves világtermelés 3,6 %-ával egyenlő vagy azt meghaladó mennyiségben.

65 A Bizottság szerint a felperes által felhozott jogalapok nem megalapozottak.

66 Először is az 1/2003 rendelet 9. cikkének első mondatában szereplő érintett vállalkozások kifejezés, az említett rendelet más rendelkezéseiben szereplő érintett felek kifejezéshez hasonlóan adott esetben azon személyekre vonatkozik, akikkel szemben az eljárás megindult, vagyis akiknek a felelőssége fennállhat az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke értelmében vett megállapodás vagy összehangolt magatartás, illetve az EK 82. cikk és az EGT-Megállapodás 54. cikke értelmében vett erőfölénnyel való visszaélés miatt. Jelen esetben csak a De Beerset érinti az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó rendelkezések alapján megindított eljárás. Következésképpen ez esetben egyedül a De Beers ajánlhat fel olyan kötelezettségvállalást, melyet a Bizottság kötelezővé tehet.

67 Ráadásul az 1/2003 rendelet 9. cikkének második mondatát csak úgy lehet értelmezni, mint amely lehetővé, és nem kötelezővé teszi a Bizottság számára határozatlan időre szóló határozat meghozatalát.

68 A Bizottság elsősorban arra hivatkozik, hogy a határozat nem sérti a szerződési szabadságot. Először is hiba azt állítani, hogy a határozat egy jogszerű magatartás tilalmával egyenértékű.

69 Ugyanis a szerződési szabadságot korlátozza a versenyellenes magatartásoknak az EK 81. és EK 82. cikkben foglalt tilalma. Jelen esetben az ALROSA és a De Beers közti hosszú távú gazdasági együttműködés keretében kidolgozott megállapodás ellentétesnek bizonyult e rendelkezésekkel az előzetes értékelés során, akárcsak a felek által fenntartott más típusú gazdasági kapcsolatok a bizottság által kezdeményezett vizsgálat alatt, mint például a „willing buyer/willing seller" típusú ad hoc eladások. Sőt mi több, a Bizottság nem csupán a De Beers downstream piacon fennálló erőfölénye miatt végzett előzetes értékelést – amint azt a felperes állítja – hanem a nyersgyémántok termelésének és szállításának piacán fennálló erőfölénye miatt is, amint az a határozat (23) és (24) preambulumbekezdéséből kiderül.

70 Ráadásul a határozat nem egyenértékű az ALROSA szerződési szabadságának megszüntetésével. Éppen ellenkezőleg, a határozat megelégszik a De Beers önálló kötelezettségvállalásának kötelezővé tételével, melynek értelmében a De Beers szerződési szabadságával élve megszüntette az őt az ALROSA-hoz kötő megállapodást. Könnyen lehetséges, hogy az ALROSA-nak érdekében állt a verseny veszélyeit a fő versenytársával kötött megállapodással helyettesíteni. Azonban az ítélkezési gyakorlat szerint az EK 82. cikk alkalmazása során sem valamely erőfölényben levő vállalkozás partnerének ahhoz fűződő érdeke, hogy megállapodást kössön az erőfölényben levő vállalkozással, sem e partner más körülményei nem vehetőek figyelembe (a Bíróság Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 89. és 91. pontja, valamint a 322/81. sz., Michelin kontra Bizottság ügyben 1983. november 9-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 3461. o.] 71. pontja, a C-393/92. sz., Almelo-ügyben 1994. április 27-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-1477. o.] 44. pontja és az Elsőfokú Bíróság T-65/89. sz., BPB Industries és British Gypsum kontra Bizottság ügyben 1993. április 1-jén hozott ítéletének [EBHT 1994., II-389. o.] 68. pontja).

71 A Bizottság továbbá úgy véli, hiba azt állítani, hogy az aggályai nem indokolják a De Beers önálló kötelezettségvállalásának elfogadását.

72 Egyetértve azzal, hogy általában szükséges konkrétan megvizsgálni, hogy a piac lezárása milyen hatást gyakorolhat a versenyre, a Bizottság rámutat arra, hogy jelen esetben nagyon bonyolult lett volna azt megvizsgálni, vajon a De Beers vásárolhat-e adott mennyiségű nyersgyémántot az ALROSA-tól anélkül, hogy az előzetes értékelésben taglalt hatásokat idézné elő, és adott esetben mekkora ez a mennyiség. Mindenesetre egy ilyen elemzés felesleges, amennyiben a Bizottság – az 1/2003 rendelet 9. cikk által követett célkitűzésre tekintettel – jogszerűen elfogadhatta a De Beers önálló kötelezettségvállalását abban a formában. Továbbá a Bizottság személyzeti állományának tagjai a közigazgatási eljárás során már tájékoztatták a feleket, hogy várhatóan az ALROSA és a De Beers közti kereskedelmi kapcsolat teljes megszüntetésére lesz szükség.

73 Másfelől, a felperes állításával ellentétben, a Bizottság aggályai nem csupán a piac lezárásának vagy a versenytársak piacról való kizárásának kérdésére korlátozódnak. Éppen ellenkezőleg, kiterjednek az ALROSA és a De Beers közti kereskedelmi kapcsolat

egészére, melyet azért létesítettek, hogy a szokásos piaci módszerekkel összeférhetetlen módon együtt szabályozzák a világpiacon a nyersgyémánt mennyiségét, árát és annak választékát oly módon, hogy egy független szállítót kivonnak a piacról, megszilárdítják a De Beers piacirányító szerepét és akadályozzák a verseny fenntartását és fejlődését, amint az a határozat (28), (30) és (32) preambulumbekezdésében szerepel.

74 Végül a Bizottság arra hivatkozik, hogy a felperes nem támasztotta alá azon állítását, mely szerint a határozat végrehajtása versenyellenes hatásokkal járna. A Bizottság úgy véli, hogy az erre vonatkozóan felsorakoztatott érvek irrelevánsak, amennyiben helytelenül a De Beers szállítójaként állítják be az ALROSA-t, holott valójában ezek versenytársak; ráadásul ezen érvek sem gazdasági szempontból nem meggyőzőek, és nem is megalapozottak.

75 Másodsorban a Bizottság szerint a határozat nem sérti az arányosság elvét.

76 Először is a Bizottság egyetért az arányosság elvének alkalmazhatóságával az 1/2003 rendelet 9. cikkének végrehajtására vonatkozó határozatokra nézve.

77 Figyelembe kell azonban venni e rendelkezés sajátos jellemzőit. Ellentétben az 1/2003 rendelet 7. cikkével, amely lehetővé teszi a Bizottság számára valamely jogsértés megállapítását, az érintett felek felszólítását annak befejezésére és magatartásra vonatkozó vagy szerkezeti jogorvoslati intézkedések meghozatalát, ide értve a közösségi versenyszabályokkal ellentétes kereskedelmi kapcsolatok megszüntetését, a hivatkozott rendelet 9. cikke alapján a Bizottság a jogsértés létének kimondása

nélkül megállapíthatja, hogy nincs helye további intézkedésnek, mivel az érintet vállalkozások önként olyan kötelezettségvállalást ajánlottak fel, mely választ nyújt a Bizottságnak a versennyel kapcsolatos aggályaira.

78 E tényezőkre tekintettel az 1/2003 rendelet 9. cikkét végrehajtó határozatnak nem kell olyan indokoláson alapulnia, mint amilyenek a hivatkozott rendelet 7. cikkét végrehajtó határozat meghozatalához szükségesek, különösen akkor, ha csak nehezen lehet megállapítani a Bizottság aggályainak orvoslásához szükséges kötelezettségvállalás tartalmát és természetét, például azért, mert az intézményt aggasztó magatartás új vagy sajátos, mint amilyen a jelen esetben is. Ráadásul az 1/2003 rendelet 9. cikke célkitűzésének megvalósítása kerülne veszélybe, ha valamely e rendelkezés alapján hozott határozat vizsgálatának eredménye egy másik, ugyanezen rendelet 7. cikke alapján meghozható feltételezett határozat értékelésétől függne. Ez azt jelentené, hogy a Bizottság minden esetben köteles volna elvégezni azt az értékelést, melyet az 1/2003 rendelet 7. cikke alapján hozott határozat esetében kell, és így a Bizottság lemondana annak a hatékonyságnak egy részéről, amelyet a jogalkotó e rendelet 9. cikkével kívánt elérni.

79 Másfelől, a felajánlott kötelezettségvállalás elfogadása előtt a Bizottságnak ellenőriznie kell, hogy az választ nyújt-e a versennyel kapcsolatosan megfogalmazott aggályokra. A 9. cikk ilyen körülmények kötött alkalmazott eszköz lenne.

80 A Bizottság egyetért azzal, hogy az arányosság elve alapján vissza kell utasítania a nyilvánvalóan túlzó kötelezettségvállalást, hozzáteszi azonban, hogy mivel a kötelezettségvállalást önként ajánlják fel az érintett vállalkozások, így ez az eset valószínűleg csak kivételesen fordul elő. A Bizottság semmiképpen sem kötelezhető arra, hogy az 1/2003 rendelet 7. cikke alapján meghozható feltételezett határozatra tekintettel párhuzamos értékelést végezzen, mivel egy ilyen értékelés az eljárások eredményessége szempontjából ugyanezen rendelet 9. cikkének célját veszélyeztetné.

81 Ebből a Bizottság arra következtet, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikkének céljára és szellemére tekintettel, és anélkül, hogy e rendelkezést hatékonyságától fosztaná meg, az e rendelkezést alkalmazó határozatok bírósági felülvizsgálatának annak ellenőrzésére kellene korlátozódnia, hogy nem sérült-e nyilvánvalóan az arányosság elve, és még általánosabban arra, hogy nem nyilvánvalóan hibás-e az a bonyolult gazdasági értékelés, melynek célja annak megállapítása, hogy az érintett vállalatok által felajánlott kötelezettségvállalás választ nyújt-e az előzetes értékelésben megfogalmazott aggályokra.

82 A Bizottság ezután arra hivatkozik, hogy jelen esetben a határozat nem aránytalan, és különösen nem sérti az ALROSA törvényes kereskedelmi érdekeit.

83 Elsősorban a felperes nem hivatkozhat arra, hogy a határozat túlment a szükséges mértéken azáltal, hogy kötelezővé tette a De Beers önálló kötelezettségvállalását. Megtévesztő ugyanis azt állítani, hogy a bejelentett megállapodás csupán az ALROSA éves termelésének felét tartotta fenn a De Beers számára, mivel a termelés másik fele mindenképpen az orosz piac számára volt fenntartva, és így a bejelentett megállapodás eredetileg a világpiacra szánt éves termelésének egészére vonatkozott, majd annak 36 %-ára, ha a közös kötelezettségvállalás kötelezővé vált volna. Ráadásul ezeket a százalékokat nem külön-külön kell értelmezni, hanem a közel fél évszázada a termelés és az ár közös szabályozása érdekében fennálló kereskedelmi kapcsolatok tükrében. A Bizottság egyrészt e tényekre tekintettel fogalmazta meg aggályait a De Beers piacirányító szerepét illetően és arra vonatkozóan, hogy az ALROSA képtelen felvenni vele a versenyt; másrészt arra tekintettel, hogy az érdekelt harmadik felek megerősítették e vállalkozások közti kereskedelmi kapcsolatok megszüntetésének szükségességét; harmadrészt azért, mert a De Beers egyoldalúan ajánlott fel kötelezettségvállalást és ezzel eloszlatott minden lehetséges aggályt. A Bizottság azt is állítja, hogy a nyílt versenytárgyalás útján történő üzletkötés tilalma indokolt az ALROSA és a De Beers által korábban folytatott, „willing buyer/willing seller" típusú *ad hoc* eladások fényében. Mindenesetre a felperes egyáltalán nem bizonyította, hogy milyen – a Bizottságnak korábban felajánlott közös kötelezettségvállalásnál kevésbé terhes – kötelezettségvállalás lenne elegendő.

84 Másodsorban a felperes alaptalanul állítja azt, hogy a határozat a követett célhoz képest aránytalan hátrányt okozott neki. Ugyanis a Bizottság megfelelően figyelembe vette az ALROSA érdekeit, lehetővé téve számára, hogy észrevételeket tegyen a De Beers önálló kötelezettségvállalására vonatkozóan, és átmeneti időszakot előírva számára, amely lehetővé tette, hogy az ALROSA alternatív elosztórendszert alakíthasson ki. Ráadásul 2003 szeptemberében maga az ALROSA is a De Beersszel fenntartott kereskedelmi kapcsolat teljes és végleges megszüntetését előirányzó kötelezettségvállalást ajánlott fel a Bizottságnak. Végezetül az átmeneti időszak végén az ALROSA számára előírt, a De Beersszel való szerződéskötésre vonatkozó tilalom nem végleges, hiszen az 1/2003 rendelet 9. cikkének (2) bekezdése értelmében az eljárás újraindítható.

85 Harmadsorban a felperesnek nincs jogalapja azzal érvelni, hogy a határozat vele szemben hátrányos megkülönböztetést alkalmaz, amennyiben az ALROSA De Beershez viszonyított helyzete más, mint a többi szállítóé, egyrészt azért, mert az ALROSA az erőfölényben levő De Beers fő versenytársa, másrészt pedig a köztük régóta fennálló kereskedelmi kapcsolat miatt.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

– Az 1/2003 rendelet által a Bizottságra ruházott hatáskörről

86 Magából az 1/2003 rendelet 9. cikkéből következik, hogy a Bizottság határozattal kötelezővé teheti az érintett vállalkozások által felajánlott kötelezettségvállalást, ha az választ nyújt a Bizottság előzetes értékelésében megfogalmazott aggályokra. Mivel a vállalkozások javaslatai önmagukban nem bírnak kötelező joghatással, csak és kizárólag a Bizottság 1/2003 rendelet 9. cikke alapján hozott határozata vált ki joghatást a vállalkozásokra nézve.

87 Ezt a versenyjogi szabályok megsértésének megállapítására és szankcionálására irányuló eljárást megszüntető határozatot nem lehet a tárgyalások egyik résztvevője által szabadon tett javaslat Bizottság általi jóváhagyásának tekinteni, hanem e határozat olyan kötelező intézkedés, amely megszüntet egy jogsértő vagy potenciálisan jogsértő helyzetet, és amelynek meghozatalakor a Bizottság az EK 81. és 82. cikk által ráruházott teljes hatáskörét gyakorolja, azt az egyetlen sajátosságot fenntartva, hogy az érintett felek kötelezettségvállalási javaslata mentesíti a Bizottságot az EK 85. cikkben előírt szabályszerű eljárás lefolytatása, és különösen a jogsértés bizonyítása alól.

88 Valamely piaci szereplő harmadik személyekkel szembeni adott magatartását kötelezővé téve az 1/2003 rendelet 9. cikke alapján hozott határozat közvetve *erga omnes* joghatást válthat ki, amelyre az érintett vállalkozás önmaga nem lenne képes; a Bizottság tehát e joghatás egyedüli kiváltója attól a pillanattól fogva, hogy kötelező erőt biztosít az érintett vállalkozás által felajánlott kötelezettségvállalásnak, és így az ezért vállalt felelősség is egyedül az övé. A Bizottság semmi esetre sem lehet köteles figyelembe venni – és *a fortiori* a maguk egészében figyelembe venni – az érintett vállalkozások javaslatait.

89 Noha az 1/2003 rendelet nem határozza meg az érintett vállalkozás fogalmát, a rendelkezéseiből az következik, hogy az olyan vállalkozásokat kell érteni ez alatt, amelyeknek a szóban forgó magatartás betudható és amelyek emiatt szankcionálhatók.

90 Az EK 82. cikk alapján indított eljárásban tehát általában az a vállalkozás érintett, amely erőfölényben van és amelynek magatartása visszaélésnek minősülhet. Ha olyan értelmezés érvényesülne, amely szerint minden olyan vállalkozást érintett vállalkozásnak kellene tekinteni, amelyre hatással lehet a megállapított vagy előre látható visszaélés megszüntetésére hivatott magatartásra vonatkozó kötelezettségvállalás, ez

az EK 82. cikkben felsorolt helyzetek többségénél gyakorlatilag lehetetlenné tenné az 1/2003 rendelet 9. cikkének alkalmazását.

91 A kötelezettségvállalást kötelezővé tevő határozat alkalmazásának időtartamát illetően meg kell állapítani, hogy noha az 1/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy az ilyen határozat határozott időre fogadható el, azonban azt nem teszi kötelezővé. Az 1/2003 rendelet 9. cikkének végleges szövegezése tehát – amint azt a Bizottság is helyesen megállapítja – e tekintetben különbözik attól, amit a Bizottságnak a Szerződés 81. és 82. cikkének végrehajtására vonatkozó tanácsi rendelet javaslatának időszakában jóváhagytak (COM (2000) 582 végleges), amely kimondta, hogy az ilyen határozatot „határozott időre kell elfogadni". Ennélfogva semmi sem tiltja, hogy a Bizottság határozatlan időre tegye kötelezővé a kötelezettségvállalást.

92 Ráadásul, noha az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével ellentétben a 9. cikk nem említi az arányosság elvét, a Bizottság köteles azt tiszteletben tartani, amikor e cikk alapján hoz határozatot. Ugyanis az állandó ítélkezési gyakorlat elismeri, hogy az arányosság elve a közösségi jog egyik általános elve (a hivatkozott Fedesa és társai ügyben hozott ítélet 13. pontja).

93 Az 1/2003 rendelet (34) preambulumbekezdése egyébként kimondja, hogy „a szubszidiaritásnak és az arányosságnak az EK 5. cikkben foglalt elvei szerint ez a rendelet legfeljebb addig terjed, hogy elérje célkitűzését, azaz lehetővé tegye, hogy a közösségi versenyszabályokat hatékonyan alkalmazzák."

94 A Bizottság észrevételeiben elismeri az arányosság elvének alkalmazandóságát az 1/2003 rendelet 9. cikke alapján hozott határozatokra nézve. Azonban úgy véli, hogy ezt az elvet nem ugyanazon a módon kell alkalmazni a rendelet 7. cikkének (1) bekezdése keretében, mint az említett rendelet 9. cikkének (1) bekezdése keretében.

95 E tekintetben az Elsőfokú Bíróság elsősorban megállapítja, hogy az 1/2003 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének célkitűzése azonos a 9. cikk (1) bekezdésének célkitűzésével, és az megegyezik az 1/2003 rendelet fő célkitűzésétől, azaz a Szerződésben foglalt versenyszabályok hatékony érvényesülésével.

96 E cél eléréséhez a Bizottság mérlegelheti az 1/2003 rendelet által számára biztosított választási lehetőség keretében, hogy az érintett vállalkozások által felajánlott kötelezettségvállalást kötelezővé tevő határozatot hoz a rendelet 9. cikke alapján vagy annak 7. cikke (1) bekezdésében felkínált, jogsértés megállapítását igénylő utat követi.

97 Mindazonáltal a követendő út kiválasztására vonatkozóan a Bizottság számára biztosított mérlegelési lehetőség fennállása nem mentesíti a Bizottságot az arányosság elvének tiszteletben tartása alól, amikor úgy határoz, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján a felajánlott kötelezettségvállalást teszi kötelezővé.

98 Másodsorban az e tárgyban irányadó ítélkezési gyakorlat szerint az arányosság elve megköveteli, hogy a közösségi intézmények aktusai ne haladják meg a kitűzött cél elérésére alkalmas és ahhoz szükséges mértéket (az Elsőfokú Bíróság T-260/94. sz., Air Inter kontra Bizottság ügyben 1997. június 19-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-997. o.] 144. pontja és a hivatkozott Van den Bergh Foods kontra Bizottság ügyben

hozott ítélet 201. pontja), azaz több megfelelő intézkedés közül a kevésbé korlátozó jellegűt kell választani, és az okozott hátrányok nem lehetnek aránytalanok az elérendő célhoz képest (a Bíróság 265/87. sz., Schräder HS Kraftfutter ügyben 1989. július 11-én hozott ítéletének [EBHT 1989., 2237. o.] 21. pontja és a C-174/05. sz., Zuid-Hollandse Milieufederatie et Natuur en Milieu ügyben 2006. március 9-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-2443. o.] 28. pontja).

99 Valamely intézkedés arányosságának vizsgálata tehát objektív vizsgálat; a megtámadott határozat megfelelő és szükséges voltát az intézmény által kitűzött célhoz viszonyítva kell értékelni. Az 1/2003 rendelet 7. cikke alapján hozott határozatok esetén a cél a megállapított jogsértés megszüntetése; e rendelet 9. cikke alapján hozott határozatok esetén pedig válasz nyújtása a Bizottság előzetes értékelésében megfogalmazott aggályokra, amelyek igazolják, hogy a Bizottság jogsértés megszüntetésére irányuló határozatot kíván hozni.

100 Az 1/2003 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének alkalmazása esetében a Bizottságnak meg kell állapítania a jogsértés fennállását, amely magában foglalja az érintett piac – és adott esetben a szóban forgó vállalkozásnak betudható jogsértés – pontos meghatározását. Ugyanezen rendelet 9. cikkének (1) bekezdése keretében a Bizottság nyilvánvalóan nem köteles kifejezetten kimutatni a jogsértés fennállását – amint az az 1/2003 rendelet (13) preambulumbekezdésében is szerepel – azonban bizonyítania kell a versennyel kapcsolatos aggályok valódiságát, amelyek igazolják azon szándékát, hogy az EK 81. és 82. cikk alapján határozatot hozzon, és amelyek lehetővé teszik, hogy az érintett vállalkozás számára bizonyos kötelezettségvállalások betartását tegye kötelezővé; amely piaci elemzés elvégzését és az előre látható jogsértés azonosítását feltételezi, melyek kevésbé meghatározóak, mint az 1/2003 rendelet 7. cikkének alkalmazása esetén, de elegendőnek kell lenniük ahhoz, hogy a kötelezettségvállalás megfelelő voltának ellenőrzését lehetővé tegyék.

101 Az 1/2003 rendelet rendszerével volna ugyanis ellentétes, ha valamely ugyanezen rendelet 7. cikkének (1) bekezdése alapján hozott határozatot, melyet a megállapított jogsértéshez képest aránytalannak kellene tekinteni, a 9. cikk (1) bekezdése szerinti eljáráshoz folyamodva el lehetne fogadni kötelezővé tett kötelezettségvállalás formájában, azzal az indokkal, hogy ezen eljárás keretében a jogsértést nem kell kifejezetten bizonyítani.

102 A korábbi 17. rendelet 3. cikke alapján a Bíróság már kimondta, hogy a versenyjogi jogsértés megszüntetésnek vállalkozásokra háruló terhe nem haladhatja meg azt a mértéket, amely megfelelő és szükséges a cél eléréséhez, vagyis az adott esetben megsértett szabályok tekintetében a jogszerűség helyreállításához (a fent hivatkozott RTE és ITP kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 93. pontja). Ugyanez az értelmezés érvényes az 1/2003 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének első mondatára vonatkozóan is, melynek megfogalmazása nagyon közel áll a 17. rendelet 3. cikke (1) bekezdésének megfogalmazásához.

103 Ebből következik, hogy a Bizottság az EK-Szerződés versenyszabályai és az 1/2003 rendelet által számára biztosított hatáskör túllépése nélkül csak akkor hozhat e rendelet 7. cikkének (1) bekezdése alapján két vállalkozás között minden jövőbeni kereskedelmi kapcsolatot teljesen megtiltó határozatot, ha e határozat a jogsértést megelőzően fennállt helyzet helyreállításához szükséges (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-24/90. sz., Automec kontra Bizottság ügyben 1992. szeptember 18-án hozott ítéletének [EBHT 1992., II-2223. o.] 51. és 52. pontját).

104 Az 1/2003 rendelet 7. cikke és a 9. cikke közti különbségre alapított semmiféle releváns megállapítás nem teszi lehetővé más következtetés levonását azon korlátokra vonatkozóan, melyek a Bizottságnak az említett rendelet 9. cikke (1) bekezdésén alapuló kötelező intézkedések meghozatalának lehetőségére nézve érvényesülnek.

105 Harmadsorban a kötelezettségvállalás önkéntes jellege szintén nem mentesíti a Bizottságot az arányosság elvének tiszteletben tartása alól, mivel azokat a Bizottság határozata teszi kötelezővé. Az a tény, hogy valamely vállalkozás saját megfontolásból úgy véli, hogy adott időpontban célszerű bizonyos kötelezettségvállalást felajánlani, nem jelenti azt, hogy e kötelezettségvállalás valóban szükséges.

106 A korábbi 17. rendelet hatálya alatt a Bíróság egyébként úgy ítélte meg, hogy a kötelezettségvállalással a felekre rótt kötelezettség a jogsértés abbahagyására való felszólításnak tekinthető (a Bíróság C-89/85., C-104/85., C-114/85., C-116/85., C-117/85. és C-125-129/85. sz., Ahlström Osakeyhtiö és társai kontra Bizottság ügyben 1993. március 31-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-1307. o] 181. pontja). Ugyanis a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ilyen kötelezettséget vállalva az érintett vállalkozások csupán személyes okból hozzájárulnak egy olyan határozathoz, melyet a Bizottság egyoldalúan is meghozhatott volna (a fent hivatkozott Ahlström Osakeyhtiö és társai ügyben hozott ítélet 181. pontja).

107 Az a körülmény, hogy a kötelezettségvállalást egy vállalkozás ajánlotta fel, egyáltalán nem korlátozza az Elsőfokú Bíróság által végzett, a Bizottság kötelezettségvállalást kötelezővé tevő határozatának megalapozottságára irányuló vizsgálatát.

108 Végezetül az Elsőfokú Bíróságnak a Bizottság által a Szerződés versenyszabályai alapján végzett elemzésekre vonatkozó felülvizsgálatának mértéke minden megvizsgált határozat esetében a mögötte meghúzódó mérlegelési mozgástér lététől függ, amelyet a végrehajtandó gazdasági jellegű normák összetettsége igazol. Tekintetbe véve az EK 81. és 82. cikk alapján hozott határozatoknak a szerződés által biztosított alapvető gazdasági szabadságokra gyakorolt hatását, a szűk körű felülvizsgálatot azokra az esetekre kell korlátozni, amikor a megtámadott határozat összetett gazdasági elemzésen alapszik, leszámítva azokat a területeket – amilyen az összefonódásoké – ahol a mérlegelési jogkör nélkülözhetetlen a szabályozó intézmény jogainak gyakorlásához (a Bíróság C-12/03. sz., Bizottság kontra Tetra Laval ügyben 2005. február 15-én hozott ítéletének [EBHT 2005., I-987. o.] 38–40. pontja).

109 Az összefonódások ellenőrzésének területén az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság széleskörű mérlegelési jogkörrel rendelkezik a kötelezettségvállalás elfogadásának szükségességére nézve azért, hogy valamely ügylet által felvetett minden komoly kételyt eloszlathasson (az Elsőfokú Bíróság T-158/00. sz., ARD kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-3825. o.] 328. és 329. pontja). Az Elsőfokú Bíróságnak e területen a nyilvánvaló mérlegelési hibára korlátozódik a vizsgálata, amit a Bizottság által elvégzett gazdasági elemzés jövőre vonatkozó jellege indokol, melyből a Bizottság arra következtet, hogy a szóban forgó ügylet nem hoz-e létre vagy nem szilárdít-e meg erőfölényes helyzetet (az Elsőfokú Bíróság T-102/96. sz., Gencor kontra Bizottság ügyben 1999. március 25-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-753. o.] 163. pontja).

110 Ezzel szemben az a vizsgálat, melyet a Bizottság az 1/2003 rendelet értelmében indított eljárás keretében végez – legyen szó akár az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése alapján vagy a 9. cikkének (1) bekezdése alapján hozott határozatról – létező magatartásokra vonatkozik. E körülmény természetesen nem zárja ki, hogy összetett gazdasági mérlegelésre legyen szükség, azonban nem jelenti azt sem, hogy ilyen mérlegelés hiányában az Elsőfokú Bíróságnak a Bizottság határozataira vonatkozó ellenőrzése mindenképpen a nyilvánvaló mérlegelési hibára korlátozódjon.

111 Mindebből az következik, hogy jelen esetben az Elsőfokú Bíróság feladata annak ellenőrzése, vajon a határozat által kötelezővé tett kötelezettségvállalás megfelelő és szükséges volt-e a Bizottság előzetes értékelésében szereplő visszaélés megszüntetéséhez.

– A határozatnak az arányosság elvével való összhangjáról

112 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az arányosság elve megköveteli, hogy a közösségi intézmények aktusai ne haladják meg a kitűzött cél elérésére alkalmas és ahhoz

szükséges mértéket, azaz több megfelelő intézkedés közül a kevésbé korlátozó jellegűt kell választani, és az okozott hátrányok nem lehetnek aránytalanok az elérendő célhoz képest (a Bíróság fent hivatkozott Fedesa és társai ügyben hozott ítéletének 13. pontja és a C-180/00. sz., Hollandia kontra Bizottság ügyben 2005. július 14-én hozott ítéletének [EBHT 2005., I-6603. o.] 103. pontja).

113 Azt, hogy mi volt a Bizottság célja a határozat elfogadásával, az EK 82. cikk alapján a De Beersnek címzett kifogásközlésben szereplő előzetes értékelésben kell keresni. Eszerint a bejelentett megállapodás megakadályozza, hogy az ALROSA független szállítóként lépjen fel a nyersgyémántok piacán, ezáltal jelentős beszerzési forrástól fosztja meg a lehetséges ügyfeleket. A Bizottság álláspontja szerint tehát a bejelentett megállapodás a De Beers javára biztosítja a szállítás kizárólagosságát, ami erőfölénnyel való visszaéléshez vezethet.

114 Ebből következik, hogy a Bizottság előzetes értékelésében azonosított jogsértés a bejelentett megállapodás, amelynek De Beers általi megkötése erőfölénnyel való visszaélésként jelenik meg. Ilyen körülmények között elmondható, hogy önmagában az a tény, hogy az EK 82. cikk alapján indított eljárásban nem engedik meg a feleknek az említett megállapodás megkötését, elegendő lett volna az esetleges jogsértés megszüntetéséhez.

115 Noha az EK 82. cikk szerinti kifogásközlésben szereplő érvek kizárólag a bejelentett megállapodásra vonatkoznak, mégis megállapítható, hogy a Bizottságnak a határozatban megfogalmazott aggályai a bejelentett megállapodás által feltárt helyzethez is kapcsolódnak, vagyis a felek között korábban fennálló kapcsolathoz, amelynek folytatását a bejelentett megállapodás biztosítja.

116 A határozat 28. pontja szerint „[…] a vizsgált magatartások, melyek a De Beers piacirányító szerepére és erőfölényére tekintettel aggályokat okoznak, e vállalkozás és annak legfőbb versenytársa, az ALROSA közti kereskedelmi kapcsolattal függnek össze, figyelembe véve e kapcsolat előzményeit. A Bizottság által lefolytatott vizsgálatból kiderül, hogy a De Beers és az ALROSA hosszú távú kereskedelmi kapcsolatot létesítettek, együtt szabályozva a világpiacon értékesített nyersgyémántok mennyiségét, árát és annak választékát. Úgy tűnik a vásárlások alapja ma is ugyanez és ez a De Beers piacirányító szerepének egyik legfontosabb eleme.”

117 Megállapítható tehát, hogy az előzetes értékelésben a bejelentett megállapodás úgy szerepelt, mint a Bizottság versennyel kapcsolatos aggályainak forrása, nem csupán azért, mert alkalmatlanná tenne az EK 82. cikk alapján való mindenfajta fellépést, hanem mert megerősítené és véglegesítené a fennálló kereskedelmi kapcsolatokat, melyek már önmagukban is visszaélésszerűek.

118 A határozat 46. pontja szerint az EK 82. cikk alapján indult eljárásban megvizsgált magatartásokra vonatkozóan a Bizottság aggályait elsősorban „az okozta, hogy a De Beers megtarthatja vagy megerősítheti erőfölényét, korlátozva a lehetséges ügyfelek hozzáférését egy lehetséges nyersgyémánt-forráshoz és megakadályozva a második legnagyobb versenytársat [az ALROSA-t] abban, hogy felvegye vele a versenyt”.

119 Ennélfogva a Bizottság célja a De Beers önálló kötelezettségvállalásának kötelezővé tételével az, hogy megszüntesse azt a magatartást, mely megakadályozza az ALROSA-t, hogy hatékony versenytárssá váljon a szóban forgó piacon, és hozzáférhetővé tegyen harmadik felek számára egy másik beszerzési forrást.

120 Következésképpen a határozat szükségességét e két célkitűzés fényében kell értékelni.

121 A határozat 47. pontja szerint a De Beers önálló kötelezettségvállalása elegendő volt ahhoz, hogy választ nyújtson az előzetes értékelésben megfogalmazott aggályokra, amit a felperes nem vitat. Meg kell azonban vizsgálni, vajon a De Beers önálló és a határozattal kötelezővé tett kötelezettségvállalása eleget tesz-e a szükségesség követelményének, noha a határozat végkövetkeztetése nem érinti az intézkedés arányosságának e vonatkozását.

122 E tekintetben, amint az korábban már említésre került, az összetett gazdasági elemzést tartalmazó bizottsági aktusok bírósági felülvizsgálata az eljárási és az indokolási szabályok betartására, valamint a megállapított tények tényleges pontosságának, a joghiba, a tények nyilvánvaló mérlegelési hibája hiányának és a hatáskörrel való visszaélés vizsgálatára korlátozódik (a Bíróság C-204/00 P., C-205/00 P., C-211/00 P., C-213/00 P., C-217/00 P. és C-219/00 P. sz., Aalborg Portland kontra Bizottság ügyben 2004. január 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-213. o.] 279. pontja).

123 Ahhoz, hogy jelen esetben az Elsőfokú Bíróság a határozat korlátozott felülvizsgálatára szorítkozhasson, arra lenne szükség, hogy megállapíthassa azt, hogy a Bizottság összetett gazdasági elemzés alapján végezte értékelését, amely lehetővé tette számára azon következtetés levonását, hogy a kötelezővé tett kötelezettségvállalás szükséges volt ahhoz, hogy választ nyújtson az előzetes értékelésben megfogalmazott aggályokra.

124 A Bizottság úgy ellenkérelmében, mint a tárgyalás során rámutatott, hogy létezhettek különbségek a közös kötelezettségvállalás és a De Beers önálló kötelezettségvállalása között, de a kötelezővé tett kötelezettségvállalás alternatíváinak azonosítása olyan összetett gazdasági elemzést igényelt volna, amelyet az 1/2003 rendelet 9. cikke

kerülni igyekszik. A Bizottság azt is állította, hogy az alternatívák meghatározásának nehézségére tekintettel arra a következtetésre jutott, hogy a teljes tiltás az egyetlen megfelelő megoldás, amely választ nyújt a kezdeti aggályokra.

125 Ebből következik, hogy jelen esetben a Bizottság nem végzett összetett gazdasági elemzést, amely igazolná az Elsőfokú Bíróságnak a határozatra vonatkozó vizsgálatának korlátozását, és a Bizottság a korlátozott vizsgálatra vonatkozó igényét egyedül az 1/2003 rendelet 9. cikkének sajátosságára alapítja. Amint az a jelen ítélet 100. pontjában szerepel, noha a 9. cikk nem teszi kötelezővé a Bizottság számára az eljárással érintett jogsértés bizonyítását, azonban nem mentesíti az ahhoz szükséges elemzés elvégzése alól, amely lehetővé teszi az elfogadott intézkedés arányosságának hatékony bírósági felülvizsgálatát.

126 Mindenesetre az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a határozat mérlegelési hibában szenved, amely mindent egybevetve nyilvánvaló. Ugyanis a jelen ügy körülményeiből nyilvánvalóan kiderül, hogy más, a De Beers és az ALROSA közti üzletkötés állandó tilalmánál kevésbé kényszerítő megoldások is lehetségesek voltak a határozat céljának eléréséhez és ezek meghatározása nem jelentett különleges technikai nehézséget, így a Bizottság nem térhetett ki ezek vizsgálata elől.

127 E tekintetben az Elsőfokú Bíróság elsősorban emlékeztet arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az a tény, hogy a piacon erőfölényben levő vállalkozáshoz a vevők – akár saját kérésükre – kötelezettséggel vagy ígérettel ahhoz vannak kötve, hogy szükségleteiket teljes egészében vagy jelentős részben kizárólag e vállalkozáson keresztül elégítsék ki, az EK 82. cikk értelmében erőfölénnyel való visszaélésnek minősül (a fent hivatkozott Hoffmann-Laroche kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 89. pontja). Erőfölényben levő vevőre alkalmazva ezt az ítélkezési gyakorlatot, az a tény, hogy a De Beers az ALROSA FÁK-on kívülre exportált termelésének egészét magának tartja fenn – akár az ALROSA beleegyezésével – visszaélésnek minősül a köztük levő viszony keretében.

128 Első ránézésre a legmegfelelőbb megoldás az így jellemzett jogsértés megszüntetéséhez a felek számára minden olyan megállapodás megtiltása lett volna, amely lehetővé teszi a De Beers számára, hogy magának tartsa fenn az ALROSA FÁK-on kívülre exportált termelésének egészét vagy annak jelentős részét, hogy ez utóbbi visszanyerje piaci függetlenségét és hogy harmadik felek számára egy alternatív beszerzési forrás legyen biztosított; anélkül, hogy szükséges lenne teljesen megtiltani a De Beersnek az ALROSA által termelt gyémántok vásárlását.

129 Másodsorban, a De Beers és az ALROSA 2004 decemberében közös kötelezettségvállalást ajánlott fel és a Bizottság adós maradt a magyarázattal arra, hogy az miért nem nyújt választ az előzetes értékelésben megfogalmazott aggályokra.

130 Nyilvánvaló, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bizottság soha nem köteles úgy határozni, hogy inkább kötelezővé teszi a kötelezettségvállalást, mint hogy ugyanazon rendelet 7. cikke alapján lépjen fel. Ennélfogva nem köteles megindokolni, miért nem volt megfelelő a kötelezettségvállalás ahhoz, hogy kötelezővé tegye azt, így lezárva az eljárást.

131 Azonban az arányosság elve megköveteli az intézménytől, hogy amennyiben léteznek kevésbé megszorító intézkedések, mint amelyek kötelezővé tételére készül és azok számára ismertek, vizsgálja meg azokat, vajon alkalmasak-e a fellépését igazoló aggályok eloszlatására, mielőtt – ha azok alkalmatlannak bizonyulnak – a terhesebb intézkedések elfogadása mellett dönt.

132 A De Beers és az ALROSA által 2004 decemberében felajánlott közös kötelezettségvállalás – amelyet a Bizottságnak nem eljárási kötelessége figyelembe venni sem a határozatban, sem annak indokolásában – kevésbé terhes intézkedés volt, mint amelyet kötelezővé tett és így annak vizsgálata releváns az arányosság bírósági felülvizsgálata során.

133 Pedig a közös kötelezettségvállalás, mely egyrészt arra irányult, hogy fokozatosan elérhetővé tegye harmadik felek számára az ALROSA termelését, másrészt hogy ez utóbbi számára biztosítsa a szükséges időt saját nyersgyémánt-elosztási rendszere kialakításához, vagyis hogy a De Beers hatékony versenytársává válhasson, első ránézésre alkalmasnak tűnt arra, hogy válaszolt nyújtson a Bizottság által megfogalmazott aggályokra.

134 Az Elsőfokú Bíróság ugyanis megállapítja, hogy a 2005-2009 közötti időszakra nézve a közös kötelezettségvállalás az ALROSA által a De Beersnek fenntartott nyersgyémánt mennyiség jelentős csökkentését irányozta elő, a 2005-ös 700 millió USD értékűhöz képest 2009-től 275 millió USD értékűre csökkentve a mennyiséget. Az ALROSA tehát 2009-től a 2004-ben eladott gyémántmennyiség 35%-át értékesítette volna a De Beersnek. A De Beers ennélfogva nehezen befolyásolhatta volna az ALROSA által meghatározott árakat, mivel a FÁK-on kívüli gyémántexport több mint kétharmadát harmadik felekkel folytatott tárgyalásokon meghatározott árakon értékesítette volna. Feltételezve tehát, hogy a De Beers és az ALROSA egyeztetni kívánták volna árpolitikájukat, ez az egyeztetés nehezen lett volna végrehajtható, hiszen ha a harmadik felek elutasítják a két vállalkozás által megállapított áron történő vásárlást, az ALROSA nem fordulhatott volna a De Beershez hogy értékesítse megmaradt készleteit. A közös kötelezettségvállalás tehát harmadik felek számára lehetővé tette volna a hozzáférést egy alternatív és független beszerzési forráshoz.

135 A De Beersnek értékesített mennyiség öt éves időtartam alatti fokozatos mérséklése az eladások maximális értékének 2009-től kezdődően 275 millió USD-ra való csökkentése mellett szintén lehetővé tette volna az ALROSA számára a FÁK-on kívüli saját elosztórendszerének létrehozását, amely nélkül nem válhat a De Beers hatékony versenytársává. Az Elsőfokú Bíróság ugyanakkor megjegyzi, hogy a határozat 47. pontjában a Bizottság arra az álláspontra helyezkedik, hogy a 2006-2008 közötti, tehát három éves időszak szükséges ahhoz, hogy az ALROSA „a korábban a De Beers részére eladott gyémántmennyiség tekintetében versenyképes elosztórendszert hozzon létre.” Azt azonban a Bizottság nem magyarázza meg, hogyan lehetett volna ez az időszak elegendő ehhez, miközben az ALROSA – amint az a keresethez csatolt mellékletekből kitűnik – 2003 szeptemberében arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy

nyolc éves időszak szükséges egy hatékony elosztórendszer létrehozásához, valamint arról, hogy várhatóan csak 2012-től kezdve számolhat a De Beersnek történő eladás teljes beszüntetésével.

136 Továbbá megjegyzendő, hogy 2005. június 3-án – a közös kötelezettségvállalásnak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételének napján – a Bizottságnak a piaci szereplőkkel folytatott konzultációtól függően szándékában állt az említett kötelezettségvállalás kötelezővé tétele. A Bizottság szerint tehát a kötelezettségvállalás első ránézésre alkalmasnak tűnt arra, hogy választ nyújtson az előzetes értékelésben megfogalmazott aggályokra.

137 Harmadsorban, feltételezve, hogy a közös kötelezettségvállalás nem nyújtott volna választ a Bizottság kezdeti aggályaira, még akkor is lehetett volna a kötelezettségvállalást úgy módosítani, hogy megoldja a bejelentett megállapodás által keltett versenyjogi gondokat anélkül, hogy 2009-től véglegesen meg kellene szüntetni a felek közti minden kereskedelmi kapcsolatot.

138 Különösen a felperes 2006. február 6-i levelében a Bizottságnak javasolt kiigazítást lehetett volna jóváhagyni, amely lehetővé tette volna számára, hogy árverésen adjon el a De Beersnek gyémántokat legfeljebb 275 millió USD értékben. Ez a kiigazítás egyfelől harmadik felek számára is hozzáférést biztosított volna az ALROSA termeléséhez, másfelől az ALROSA folytathatta volna az értékesítést a piac legnagyobb vásárlójának korlátozott mennyiségben, ad hoc módon.

139 Igaz, a Bizottságnak nem feladata, hogy a felek helyett módosítsa az általuk az 1/2003 rendelet 9. cikke alapján felajánlott kötelezettségvállalást azért, hogy az választ nyújtson az előzetes értékelésben megfogalmazott aggályokra. Ugyanakkor semmi sem tiltja, hogy a felajánlott kötelezettségvállalást csak részben vagy egy meghatározott mértékig tegye kötelezővé. Mindemellett úgy tűnik, jelen esetben a Bizottság

a 2005. október 27-i találkozón a közös kötelezettségvállalás módosítását javasolta a feleknek. Ugyanis ez alkalommal fejezte ki azon szándékát, hogy az 1/2003 rendelet 7. cikke alapján hoz határozatot, melyben 2009-től kezdődően minden kereskedelmi kapcsolatot megtilt nekik, amennyiben nem tesznek javaslatot ilyen értelmű kötelezettségvállalásra 2005 novemberének végéig.

140 A Bizottság ettől még jogszerűen nem javasolhatja a feleknek olyan kötelezettségvállalás felajánlását, mely túlmegy azon, amit a Bizottság az 1/2003 rendelet 7. cikke alapján határozatával elrendelhetne. Jelen esetben az e cikk alapján hozott olyan határozat, amely a De Beers számára 2009-től kezdődően határozatlan időre megtiltja minden közvetlen vagy közvetett kereskedelmi kapcsolat fenntartását az ALROSA-val, nyilvánvalóan túlmegy azon, amit a Bizottság a kitűzött cél figyelembevételével, az arányosság elvének tiszteletben tartása mellett elrendelhetett volna.

141 Ugyanis kizárólag kivételes körülmények – melyek a határozatban nem jelennek meg és melyek az iratokból nem tűnnek ki – igazolhatják, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikke alapján hozott valamely határozat teljes mértékben és véglegesen megtiltsa vállalkozások számára, hogy szerződéses viszonyt létesítsenek egymással. Igaz, hogy amennyiben az érintett vállalkozások együttes erőfölényben vannak, nem zárható ki, hogy a visszaélés megelőzésének egyetlen módja a köztük levő bármiféle ügylet egyszerű megtiltása. Noha a Bizottság a felekkel az EK 81. cikk alapján közölt kifogásközlésében azt állította, hogy oligopólium álhatott fenn a De Beers és az ALROSA között, azonban a határozatban szereplő elemzés a De Beers önálló erőfölényén alapszik, nem pedig a két vállalkozás esetleges együttes erőfölényén. A Bizottság mind ellenkérelmében, mind a tárgyaláson megerősítette, hogy a határozatot így kell értelmezni.

142 Ráadásul az összehasonlítás, melyet a Bizottság a felperes által 2003-ban felajánlott kötelezettségvállalás, a közös kötelezettségvállalás, valamint a kötelezővé tett kötelezettségvállalás között elvégzett, nem lehet elegendő ez utóbbi szükséges voltának kimutatásához, amennyiben a kötelezővé tett kötelezettségvállalás formájában a jelen esetben kimondott tilalmat objektív módon, a Bizottság által követett célhoz viszonyítva kell értékelni.

143 Ami a felperes által 2003 szeptemberében felajánlott kötelezettségvállalást illeti, amelyre a Bizottság az intézkedés igazolása során támaszkodik, az valóban a De Beersszel való kereskedelmi kapcsolatának teljes és határozatlan időtartamra szóló megszüntetését tartalmazta. Azonban az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy egyrészt a kereskedelmi kapcsolatok megszüntetését e kötelezettségvállalás 2013-tól irányozta elő, nem pedig 2009-től, azaz további négy évet hagyott az ALROSA számára a FÁK-on kívüli elosztórendszer kifejlesztésére, amely lehetővé tette volna, hogy a korábban a De Beersnek eladott nyersgyémántokat értékesítse. Egy ilyen rendszer létrehozása nyilvánvalóan szükséges volt ahhoz, hogy harmadik felek hozzáférjenek az ALROSA termeléséhez, és hogy ez utóbbi teljes mértékben versenyezhessen De Beersszel. Másrészt az ALROSA visszavonta a kötelezettségvállalást arra hivatkozva, hogy az gazdasági szempontból nem életképes. Végezetül az a tény, hogy valamely vállalkozás sajátos megfontolásból adott időpontban kötelezettségvállalást ajánl fel, nem teszi lehetővé a kötelezettségvállalás arányosságának vélelmezését és nem mentesíti a Bizottságot az alól, hogy a követett célhoz viszonyítva ellenőrizze annak szükségességét és arányosságát. Következésképpen az a körülmény, hogy az ALROSA 2003 szeptemberében bizonyos kötelezettségvállalást ajánlott fel, semmilyen kihatással nincs a határozat jogszerűségére nézve.

144 A felek által 2004 decemberében felajánlott közös kötelezettségvállalást a Bizottság elégtelennek minősítette, arra hivatkozva, hogy amennyiben a De Beers továbbra is évente 275 millió USD értékben vásárolhatna nyersgyémántot az ALROSA-tól, az meggátolná ez utóbbit abban, hogy a De Beers versenytársa legyen, hiszen a termeléséből neki megmaradó, exportra szánt kétharmad részből nehezebben tudná gyémántok széles skáláját rendszeres szállításra kínálni. Ráadásul a Bizottság szerint a De Beers továbbra is arra használhatná az ALROSA gyémántjait, hogy piacirányító szerepet játsszon.

145 Az Elsőfokú Bíróság mégis azt állapítja meg, hogy a Bizottság egyedül az EK 81. cikk alapján elfogadott kifogásközlés 70. pontjára hivatkozik azon állítása alátámasztására, mely szerint az ALROSA-nak a gyémántok széles köre szállítására vonatkozó képessége csökkenne, ha évente továbbra is 275 millió USD értéknek megfelelő maximális mennyiséget adna el a De Beersnek. A kifogásközlés e pontja szerint: „a De Beers […] jelentős előnnyel rendelkezik a versenytársaihoz képest, nem csak méretéből adódóan, hanem mert ő képes a legegyenletesebben [nyersgyémántot] szállítani az ügyfeleinek. Ez azzal magyarázható, hogy a nyersgyémántok széles választékát termelő nagyobb számú különböző bánya termeléséhez van hozzáférése és ő az egyedüli termelő, aki jelentős készletekkel rendelkezik". Ez az eszmefuttatás azonban nem fejti ki, hogy az ALROSA miért ne tudná jelentős mennyiségű nyersgyémánt rendszeres szállítását biztosítani, ha egy mérsékelt mennyiséget továbbra is eladna a De Beersnek.

146 Másfelől, még ha a mérsékelt mennyiségű gyémánt De Beersnek történő eladása révén ez utóbbi meg is tarthatná vagy megerősíthetné piacirányító szerepét, vagyis erőfölényét, akkor sem szükségszerű, hogy a versenyszabályok megsértése valósuljon meg. Lévén az EK 82. cikk célja nem az erőfölény megtiltása, hanem az azzal való visszaélés megakadályozása, a Bizottság nem várhatja el egy erőfölényben levő vállalkozástól, hogy tartózkodjon az olyan vásárlásoktól, melyek révén megtarthatja vagy megerősítheti a piaci helyzetét, amennyiben ennek eléréséhez nem folyamodik a versenyszabályokkal összeférhetetlen módszerekhez. Ha egy ilyen helyzetben levő vállalkozásra különleges kötelezettségek hárulnak (a fent hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 57. pontja), ezek nem vezethetnek maga az erőfölény fennállása kockáztatásának elvárásig.

147 Pedig jelen esetben a Bizottság azzal a nyilvánvaló szándékkal írja elő a felek közti minden kereskedelmi kapcsolat megszüntetését, hogy a De Beers piacirányító szerepét gyengítse.

148 A határozat az ALROSA-t is – aki nem érintett az EK 82. cikk alapján folyó eljárásban – ténylegesen arra kötelezi, hogy jelentős változtatásokat hajtson végre a szervezetére és a tevékenységére nézve azért, hogy a FÁK-on kívül a De Beers versenytársa lehessen, és mindezt három éven belül tegye.

149 A Bizottság így arra kötelez egy az EK 82. cikk alapján indult eljárásban közvetlenül nem érintett piaci szereplőt, hogy változtasson a nyersgyémántok termelése és szállítása piacának szerkezetén, amely intézkedés túlmegy azon a hatáskörön, mellyel a Bizottság az EK 82. cikk alapján rendelkezik.

150 Végül a Bizottság azt állítja, hogy a nyílt versenytárgyalás útján történő üzletkötés tilalma indokolt az ALROSA és a De Beers által korábban folytatott, („*willing buyer/willing seller*” típusú) *ad hoc* eladások fényében. A Bizottság érvelése szerint joggal lehet tartani attól, hogy ezek az eladások biztosítják a felek számára a bejelentett megállapodás folytatásának lehetőségét, mivel az így eladott mennyiség megegyezhet az említett megállapodásban rögzített mennyiséggel.

151 E tekintetben, feltételezve, hogy a De Beers és az ALROSA más módon kívánnák fenntartani a bejelentett megállapodásban rögzített ügyletek értékét, a Bizottság nincs jogalap híján, hogy meghozza velük szemben a versenyszabályok betartásának biztosításához szükséges intézkedéseket. Ugyanis közelebbről az 1/2003 rendelet 9. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Bizottság az eljárást újraindítja amennyiben az érintett vállalkozások kötelezettségvállalásaikkal ellentétesen cselekszenek. Ugyanezen rendelet 23. cikkének (2) bekezdése pedig lehetővé teszi számára, hogy bírságot szabjon ki azokra a vállalkozásokra, melyek nem teljesítik az említett rendelet 9. cikke alapján kötelezővé tett kötelezettségvállalást.

152 Ráadásul még ha a De Beers és az ALROSA közti *ad hoc* eladások révén a De Beers meg is tarthatná vagy megerősíthetné piacirányító szerepét, egy ilyen hatás önmagában nem sértené a versenyszabályokat, amennyiben ezek az eladások a legjobb ajánlatot tevő elvén alapulnak.

153 Következésképpen az Elsőfokú Bíróság nem fogadja el azt az állítást, mely szerint azon lehetőség fenntartása az ALROSA számára, hogy árverések alkalmával bizonyos mennyiségű gyémántot adjon el, szükségszerűen veszélyeztetné a Bizottság által

követett célok megvalósítását. Ezen árverések lehetővé tették volna egyrészt harmadik felek számára, hogy ugyanolyan feltételek mellett férjenek hozzá az ALROSA termeléséhez, mint a De Beers, másrészt pedig az ALROSA számára, hogy a piacon jelen levő legjelentősebb vevőnek adjon el. Mivel a Bizottság nem támasztotta alá, hogy a ténylegesen megvalósult árverések során az ALROSA az ajánlat minőségén kívül más szempontot is figyelembe vett volna, a De Beersnek az ilyen eladások során való előnyben részesítésére vonatkozó érvet nem lehet elfogadni. Ráadásul 2006. február 6-i levelében – igaz ugyan, hogy azt a Bizottság által az új kötelezettségvállalás felajánlására kiszabott határidő lejárta után küldték – az ALROSA javaslatot tett az árverések alkalmával a De Beersnek eladott gyémánt értékének 275 millió USD-ra való korlátozására. E korlátozás legalábbis csökkentette volna a verseny torzulásának a Bizottság által említett kockázatát.

154 Mindebből következik, hogy jelen esetben léteztek a vállalkozásokra nézve az ügyletek teljes megtiltásánál kevésbé terhes alternatív megoldások, és a Bizottság nem tartózkodhatott ezek figyelembe vételétől azok meghatározásának vélt nehézségeire hivatkozva.

155 Végül a Bizottságnak a határozat nem végleges jellegére vonatkozó érvével kapcsolatban, amely az eljárás újbóli megnyitásának az 1/2003 rendelet 9. cikkében szereplő lehetőségéből adódik, az Elsőfokú Bíróság megjegyzi, hogy e lehetőség három esetben áll fenn: a határozat alapjául szolgáló bármely tény bekövetkezett jelentős változása esetén; az érintett vállalkozások kötelezettségvállalásainak megszegése esetén; amennyiben a határozat alapját hiányos, pontatlan vagy félrevezető információk képezték. Mivel az eljárás újbóli megnyitását igazoló esetek kimerítően vannak felsorolva, az ALROSA a keresetben szereplő indokok alapján – közelebbről az arányosság elvének megsértése miatt – nem kérheti az eljárás újbóli megnyitását. Ráadásul a Bizottság mérlegelési jogkörében elutasíthatja az újbóli megnyitást. A Bizottságnak az 1/2003 rendelet 9. cikkének (2) bekezdésére alapított érvét tehát nem lehet elfogadni.

156 Ilyen körülmények között a felperes helyesen állítja egyrészt, hogy a De Beers és maga a felperes közti minden kereskedelmi ügylet határozatlan időre szóló tilalma nyilvánvalóan túllépi a követett cél eléréséhez szükséges mértéket, másrészt azt,

hogy léteztek más, a céllal arányosabb megoldások. A valamely érintett vállalkozás által felajánlott kötelezettségvállalás kötelezővé tételét lehetővé tevő eljárás igénybevétele nem mentesíti a Bizottságot az arányosság elvének alkalmazása alól, amely a közbenső megoldások alkalmazhatóságának *in concreto* ellenőrzését feltételezi.

157 Mindebből az következik, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének és az arányosság elvének megsértésére alapított jogalap megalapozott, és a határozatot önmagában ezen indok alapján meg kell semmisíteni.

158 Tekintettel azonban az EK 81. és 82. cikk alapján hozott határozatokat hatályon kívül helyező ítélet végrehajtása során a Bizottság számára biztosított hatáskörre, a jelen esetben a teljesség kedvéért szükséges dönteni a felperes első, a meghallgatáshoz való jogra alapított jogalapjáról is.

A meghallgatáshoz való jog megsértésére alapított jogalapról

A felek érvei

159 A felperes azt állítja, hogy a határozatot a meghallgatáshoz való joga megsértésével hozták, mivel a Bizottság egyrészt nem tájékoztatta az ALROSA-t arról, hogy az érdekelt harmadik felek által tett észrevételekre tekintettel milyen indokok alapján gondolta úgy, hogy a közös kötelezettségvállalás nem nyújt választ a Bizottság aggályaira, másrészt nem tette lehetővé az ALROSA számára, hogy e tekintetben kifejtse álláspontját.

160 E jogalapja alátámasztására az ALROSA elsősorban arra hivatkozik, hogy a versenyszabályok alkalmazási eljárásában biztosított meghallgatáshoz való jog két kötelezettséget ró a Bizottságra. E jog, mely mindenkit megillet az őt hátrányosan érintő intézkedések meghozatala előtt – amint arra a 2000. december 7-én Nizzában kihirdetett Európai Unió Alapjogi Chartája (HL 2000., C 364., 1. o.) 41. cikke (2) bekezdésének első franciabekezdése emlékeztet – magában foglalja, hogy az érdekeltek előzetesen észrevételt tehessenek azon kifogásokra, melyeket a Bizottság szerint velük szemben fenn kell tartani, és azt, hogy ebből a célból tájékoztassák őket azon tényekről, melyeken e kifogások alapszanak (a Bíróság 56/64. és 58/64. sz., Consten és Grundig kontra Bizottság egyesített ügyben 1966. július 13-án hozott ítélet [EBHT 1966., 429. o.]), valamint a Bizottság által ezekből levont következtetésekről (az Elsőfokú Bíróság T-9/89. sz., Hüls kontra Bizottság ügyben 1992. március 10-én hozott ítéletének [EBHT 1992., II-499. o.] 38. pontja).

161 Ezután a felperes azzal érvel, hogy a Bizottságnak a határozatban megfogalmazott aggályai eltérnek a korábban a Bizottság előzetes értékelésében az ALROSA tudomására hozottaktól.

162 Először is a Bizottság két pontra vonatkozóan fogalmazta meg aggályait. Amint az EK 81. cikkre és az EGT-Megállapodás 53. cikkére vonatkozó kifogásközlésből és az összefoglaló közleményből kitűnik, a Bizottság egyfelől azt állítja, hogy a megállapodás versenykorlátozónak tűnt, mivel az ALROSA termelésének felét a De Beersnek tartotta fenn és ezáltal csökkentette az ALROSA lehetőségét, hogy független versenytársként lépjen fel a piacon. A Bizottság másfelől jelezte, hogy a megállapodás erőfölénnyel való visszaélésnek tűnt, azon az alapon, hogy megfosztotta a De Beers ügyfeleit egy alternatív beszerzési forrástól és fő versenytársai rovására a De Beers piaci erejét erősítette. Erre az előzetes értékelésre tekintettel ajánlotta fel a felperes és a De Beers a közös kötelezettségvállalást, amelyet kezdetben a Bizottság kötelezővé kívánt tenni.

163 Másodsorban a Bizottság megváltoztatta értékelését. Miután megismerte az érdekelt harmadik feleknek az összefoglaló közleményre tett észrevételeit, melyekben a versenyszabályokra vonatkozóan megfogalmazott aggodalmak hat további indoka szerepelt, a Bizottság a határozat (41) és (42) preambulumbekezdésében kimondta – anélkül azonban, hogy újabb releváns aggályokat fogalmazott volna meg – hogy ezen észrevételek, valamint a Bizottság saját elemzése alapján végül úgy határozott, hogy a közös kötelezettségvállalás nem nyújt választ az aggályaira.

164 Végül a felperes úgy véli, hogy ilyen körülmények között a Bizottság kötelessége volt lehetővé tenni számára, hogy kifejthesse álláspontját nem csak az érdekelt harmadik felek észrevételeire vonatkozóan, hanem azon elemzésre nézve is, amelyre tekintettel a Bizottság a továbbiakban a közös kötelezettségvállalást elégtelennek, a De Beers önálló kötelezettségvállalásának kötelezővé tételét pedig szükségesnek ítélte. Márpedig nem ez volt a helyzet.

165 E tekintetben a Bizottság észrevételei nem megalapozottak. Egyrészt a Bizottság nem tudja ésszerűen alátámasztani – amint azt a határozat (41) preambulumbekezdésében tette – hogy az önálló kötelezettségvállalás a közös kötelezettségvállalás megerősítésére korlátozódik. Ugyanis a legcsekélyebb kereskedelmi kapcsolat De Beersszel való fenntartásának teljes és akár végleges tilalma gazdasági szempontból teljesen más természetű, mint egy ilyen kapcsolat – igaz korlátok között való – folytatásának lehetősége. Másrészt a Bizottság jogszerűen nem érvelhet azzal, hogy a felperes nem érintett fél az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 54. cikke alapján indult eljárásban. Ugyanis a Bizottság maga is elfogadta, hogy az ügy körülményei indokolják a felperes meghallgatását az érdekelt harmadik felek észrevételeire vonatkozóan, a Bizottság nem utasíthatta volna el az ALROSA meghallgatását a megváltoztatott elemzést illetően.

166 A Bizottság úgy véli, hogy ez a jogalap nem megalapozott.

167 Először is a Bizottság azt állítja, hogy különbséget kell tenni egyfelől a felperesnek az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alapján indult eljárásban elfoglalt helyzete, másfelől az EK 82. cikk és az EGT-Megállapodás 54. cikke alapján indult eljárásban elfoglalt helyzete között. Az előbbi a De Beersszel és az ALROSA-val szemben indult, ők voltak a kifogásközlés címzettjei, közös kötelezettségvállalást ajánlottak fel a Bizottságnak, amely meghallgatta őket, különösen az érdekelt harmadik felek által tett észrevételekre vonatkozóan; azonban ezen eljárás folytatása érdektelenné vált az utólag a De Beers önálló kötelezettségvállalása következtében, ezért ez az eljárás bármiféle határozat meghozatala nélkül lezárult. A második eljárás a De Beersszel – de nem a felperessel – szemben indult és a határozat meghozatalához vezetett.

168 A Bizottság ezután azzal érvel, hogy a versenyszabályok alkalmazására vonatkozó eljárásában érintett fél – vagyis az a személy, aki ellen az eljárás megindul és akire nézve szankció kiszabása lehetséges – jogi helyzetét meg kell különböztetni az említett eljárásban érdekelt felek – vagyis azon személyek, akiknek érdeke fűződhet az eljárás kimeneteléhez, de akikkel szemben az eljárás nem folyik és akikre nézve szankció kiszabása sem lehetséges – helyzetétől. Az általános jogelvekből és a másodlagos jogi szabályokból következően a meghallgatáshoz való jog terjedelme nem azonos a személyek e két csoportját illetően.

169 Végül a Bizottság azt állítja, hogy a versenyszabályok alkalmazására vonatkozó eljárásában valamilyen címen részt vevő felek jogi helyzete különleges, amikor az 1/2003 rendelet 9. cikkének alkalmazásáról van szó. Ugyanis e rendelkezés azért született, hogy lehetővé tegye a Bizottság számára az eljárás gyors és hatékony befejezését, ha az aggályaira választ nyújtó kötelezettségvállalást ajánlottak fel neki, amely esetben az intézmény nem ugyanúgy hallgatja meg a feleket, mint akkor tenné, amikor nem ez történt. Közelebbről, Bizottság elsődleges feladata nem az, hogy kifogásközlést küldjön az érintett feleknek, hanem hogy előzetes értékelés útján tájékoztassa az érintett vállalkozásokat az aggályairól. Amennyiben a vállalkozások

olyan kötelezettségvállalást ajánlanak fel, amelyek alkalmasnak tűnnek arra, hogy választ nyújtsanak az aggályaira és a Bizottság szándékában áll ezeket kötelezővé tenni, a Bizottság második lépésben az érdekelt harmadik feleket hívja fel észrevételeik megtételére az összefoglaló közleménynek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő közzététele útján.

170 E közzététel nem vetíti előre a Bizottság értékelését, és nem kötelezi a Bizottságot az 1/2003 rendelet 9. cikkének alkalmazására. Az intézmény tehát folytathatja az érintett felek kötelezettségvállalásainak vizsgálatát és ennek, valamint az érdekelt harmadik felek észrevételeinek és az ügy körülményeinek figyelembe vételével kötelezővé teheti e kötelezettségvállalást, megállapíthatja, hogy az nem oszlatja el az aggályait és megvizsgálhatja az érintett vállalkozások újabb kötelezettségvállalását vagy akár visszatérhet az 1/2003 rendelet 7. cikke szerinti eljáráshoz. A Bizottság tehát semmi esetre sem köteles az 1/2003 rendelet alkalmazásával határozatot hozni.

171 Jelen esetben a felperes nem minősül a határozat elfogadásához vezető eljárásban érintett félnek, így nem illetik meg azok a jogosultságok, melyeket az 1/2003 rendelet 27. cikke és a 773/2004 rendelet 10-12. cikke az érintett felek számára biztosít.

172 Mindazonáltal a felperes ténylegesen rendelkezett a meghallgatáshoz való joggal, mely őt ezen eljárás keretében jogosan megilleti. E jog terjedelmét a felperes adott esetben betöltött különleges helyzete határozta meg. A felperes helyzete lényegében a 17. rendelet és az 1/2003 rendelet rendelkezései alapján folytatott, kartellekre illetve piaci erőfölénnyel visszaélésre vonatkozó, párhuzamos eljárásokból fakadt. Továbbá visszavezethető a felperes és a De Beers közös kötelezettségvállalásának majd a piaccal folytatott egyeztetés után a De Beers önálló kötelezettségvállalásának egymást követő felajánlására.

173 A felperesnek így tudomás volt először a Bizottság által az előzetes értékelésben az EK 82. cikk és az EGT-Megállapodás 54. cikke alapján a bejelentett megállapodásra vonatkozóan megfogalmazott aggályokról az összefoglaló közlemény révén, másodszor az érdekelt harmadik felek által erre nézve tett észrevételeiről és harmadszor a De Beers önálló kötelezettségvállalásáról. Ráadásul az ALROSA-nak lehetősége volt álláspontja ismertetésére az érdekelt harmadik felek észrevételeire nézve és a De Beers önálló kötelezettségvállalására vonatkozóan, és ténylegesen ki is fejtette nézeteit.

174 Egyébként hiba azt állítani, hogy a Bizottság új aggályokat fogalmazott meg az összefoglaló közlemény közzététele és az érdekelt harmadik felek észrevételeinek kézhezvétele után. Ugyanis az intézmény csupán azt vizsgálta, vajon az ALROSA és a De Beers közös kötelezettségvállalása eloszlatta-e a megállapodásra vonatkozó aggályokat. Az érdekelt harmadik felek által tett észrevételek nem vetettek fel új érveket, csupán megerősítették a közös kötelezettségvállalás elégtelenségét.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

175 Az 1/2003 rendelet a Bizottság előtti eljárás résztvevőinek több csoportját különbözteti meg: „érdekelt” vállalkozásokat (7. cikk), „panaszosokat” (7. és 27. cikk), „érintett” vállalkozásokat vagy feleket (9., 17., 18., 21. cikk (1) bekezdés és 27. cikk (2) bekezdés), „eljárás alá vont vállalkozásokat” (27. cikk (1) bekezdés) és „érdekelt harmadik feleket”(27. cikk (4) bekezdés).

176 Nyilvánvalóan kizárt, hogy a felperes „panaszos” legyen. Ráadásul a fent kifejtett okok miatt egyedül a De Beers tekinthető „érintett” és a Bizottság által az EK 82. cikk alapján indított „eljárás alá vont” vállalkozásnak.

177 Azonban az 1/2003 rendelet 27. cikkének (4) bekezdése értelmében a felperes nem egyszerű „érdekelt harmadik” az eljárásban. Ugyanis az ALROSA a De Beersnek kétoldalú, hosszú távú kereskedelmi kapcsolat keretében szerződéses partnere, amely kapcsolatnak a határozat véget vet. Másrészt a felperes a De Beersszel való megállapodásának bejelentését követően a Bizottság által indított mindkét eljárásban részt vett.

178 Az a mód, ahogyan a Bizottság a De Beers és az ALROSA közti megállapodásra vonatkozó mindkét ügyben eljárt, megerősíti ezt a következtetést.

179 Így a bejelentett megállapodás 2003. január 14-i bejelentését követően a Bizottság két eljárást indított, az egyiket az EK 81., a másikat az EK 82. cikk alapján. A két eljárást azonos szám alatt (38.381) vették nyilvántartásba, amint azt a Bizottság a tárgyaláson előadta.

180 A Bizottság megküldte a felperesnek az EK 81. cikk szerinti eljárásra vonatkozó kifogásközlését és a De Beersnek mindkét eljárásra vonatkozóan. Mindkét kifogásközlés az ALROSA és a De Beers által a két fél közti kapcsolatot jellemző előzmények között megkötni kívánt megállapodásra vonatkozott.

181 A kifogásközlést követően a felperes és a Bizottság között vita bontakozott ki, az ügy tárgyalás útján való rendezése céljából, amelyhez később a De Beers is csatlakozott. 2003. március 31-én a felperes és a De Beers írásbeli észrevételeket nyújtottak be a Bizottsághoz, válaszul az EK 81. cikk alapján kibocsátott kifogásközre. Az írásbeli észrevételek a megállapodásnak az EK 82. cikkel való összeegyeztethetőségének kérdését is érintették, noha a felperes nem kapott másolatot az EK 82. cikk alapján a De Beersnek címzett kifogásközlésről.

182 Ráadásul 2003. július 7-én a Bizottság meghallgatta a felperest és a De Beers szóbeli észrevételeit. 2004. december 14-én a felperes és a De Beers közösen ajánlottak fel kötelezettségvállalást, válaszul a Bizottság által megfogalmazott aggályokra.

183 A közlemény, mellyel a Bizottság a COMP/E-2/38.381 – De Beers ügyben közölte a felperes és a De Beers által közösen felajánlott kötelezettségvállalást és felhívta az érdekelt harmadik feleket, hogy tegyék meg neki észrevételeiket, szintén nem tesz különbséget a két eljárás között.

184 Ehhez járul még az is, hogy 2005. október 27-én a felperes és a De Beers a Bizottsággal közös találkozón vettek részt, melynek során a Bizottság tájékoztatta őket a 21 érdekelt harmadik fél 2005. június 3-i közleményt követően megfogalmazott észrevételeiről.

185 Végül, egy 2006. február 22-i levélben a Bizottság tájékoztatta a felperest, a rá vonatkozó eljárás lezárásáról a De Beersnek az EK 82. cikk alapján folyamatban levő eljárásban felajánlott önálló kötelezettségvállalására tekintettel.

186 Ebből az emlékeztetőből kiderül, hogy a Bizottság által az EK 81. és EK 82. cikk alapján folytatott eljárásokat mind a Bizottság, mind a felperes és a De Beers lényegében mindig egy eljárásként kezelte.

187 Jelen ügy körülményei között a Bizottság által indított két eljárás között levő összefüggés, valamint azon tény alapján, hogy a határozat kifejezetten említi az ALROSA-t, a felperes számára el kellett volna ismerni az eljárás egészére nézve, az 1/2003 rendelet értelmében az „érintett vállalkozás” részére biztosított jogokat, noha *stricto sensu* az ALROSA nem tekinthető annak az EK 82. cikk szerinti eljárásban.

188 Az 1/2003 rendelet (37) preambulumbekezdése kimondja, hogy „e rendelet tiszteletben tartja és figyelembe veszi a különösen az Európai Unió alapjogi chartájában elismert alapelveket” és azt, hogy „ezt a rendeletet az említett jogok és alapelvek tiszteletben tartásával kell értelmezni és alkalmazni.” Az Európai Unió alapjogi chartája 41. cikkének (2) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy „az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák.”

189 Az 1/2003 rendelet 27. cikkének (2) bekezdése ugyancsak előírja, hogy „az érintett felek védekezéshez való jogát az eljárás során teljes mértékben tiszteletben kell tartani” és hogy az érintett feleknek „jogukban áll a Bizottság irataiba betekinteni.”

190 Végül a Bizottság által az EK-Szerződés 81. és 82. cikke alapján folytatott eljárásokról szóló 773/2004 rendelet (10) preambulumbekezdése szerint: „a vállalkozások védekezéshez való jogának tiszteletben tartása érdekében a Bizottságnak a határozathozatal előtt biztosítania kell az érintett feleknek a meghallgatáshoz való jogot.”

191 Emlékeztetni kell arra is, hogy a közösségi jog alapelvei közé tartozik a meghallgatáshoz való jog minden olyan eljárásban történő tiszteletben tartása, amely meghatározott személyre nézve hátrányos intézkedéshez vezethet, és ezt a jogot még az eljárásra vonatkozó szabályozás teljes hiánya esetén is biztosítani kell (a Bíróság C-32/95 P. sz., Bizottság kontra Lisrestal és társai ügyben 1996. október 24-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-5373. o.] 21. pontja).

192 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy 2005. június 3-án, azon közlemény közzétételekor, melyben a Bizottság a De Beers és a felperes közös kötelezettségvállalására hivatkozott, a Bizottságnak szándékában állt – a harmadik felekkel folytatott konzultációra is figyelemmel – kötelezővé tenni e kötelezettségvállalást. A Bizottság tehát úgy tekintette, hogy e kötelezettségvállalás első ránézésre eloszlatja az előzetes értékelésben megfogalmazott aggályokat.

193 A harmadik felek észrevételeinek kézhezvétele után azonban a Bizottság úgy vélte, hogy a közös kötelezettségvállalás nem nyújt választ a kezdeti aggályokra, és az egyetlen lehetséges megoldás az ALROSA és a De Beers közti minden kapcsolat megszüntetése 2009-től kezdve. A Bizottság mindamellett a határozat 41. pontjában pontosítja, hogy „ezen észrevételek túlnyomó többsége megerősítette azokat a versennyel kapcsolatos aggályokat, melyeket [a Bizottság] előzetes értékelésében […] megfogalmazott, kiemelve, hogy a felajánlott kötelezettségvállalás nem oszlatja el teljes mértékben ezen aggályokat", és hogy a harmadik felek észrevételei „nem tartalmaztak újabb releváns aggályokat." Ez azt jelenti, hogy a Bizottság nem fogadott el harmadik felek által felhozott esetleges új kifogást.

194 Az Elsőfokú Bíróságot azonban nem győzte meg a Bizottság azon állítása, mely szerint a harmadik felek megjegyzései egyszerűen megerősítették a Bizottság kezdeti aggályait. Ugyanis ha a harmadik felek megjegyzései semmi újat nem hoztak a Bizottság előzetes értékeléséhez képest, a Bizottság kötelezővé tehette volna a kötelezettségvállalást abban a formában. Ellenben, ha a harmadik felek elégtelennek találták a felajánlott közös kötelezettségvállalást, és megjegyzéseik arra a következtetésre vezették a Bizottságot, hogy egyedül a felek közti kapcsolat 2009-től kezdődő végleges megszüntetése oszlatja el a kezdeti aggályokat, akkor a Bizottságnak meg kellett volna hallgatnia a feleket ezen észrevételekre vonatkozóan, akárcsak az újabb következtetését igazoló egyéb tényekre nézve. Ugyanis a Bizottság csak akkor térhet el a közös kötelezettségvállalásra vonatkozó értékeléstől, ha a ténybeli körülmények megváltoztak vagy az értékelés pontatlan információk alapján történt.

195 A Bizottságnak természetesen jogában áll a harmadik felek észrevételeinek kézhezvétele után úgy ítélni meg, hogy a felek által felajánlott kötelezettségvállalás nem nyújt választ az előzetes értékelésben megfogalmazott aggályokra, lévén az 1/2003 rendelet 27. cikkének (4) bekezdésében szereplő konzultáció célja éppen az, hogy a Bizottság számára lehetővé tegye az előzetes értékelésben meghatározott versennyel kapcsolatos problémák megoldására alkalmas határozat elfogadását.

196 Ugyanakkor a meghallgatáshoz való jog megköveteli, hogy a jelenlegihez hasonló esetben egyrészt a kötelezettségvállalást felajánló vállalkozásokat tájékoztassák azokról a lényeges tényekről, melyek alapján a Bizottság újabb aggályokat fogalmaz meg, másrészt e vállalkozások véleményt nyilváníthassanak erre vonatkozóan. A jelen esetben a felperes csupán kivonatos információkat kapott a Bizottságnak a harmadik felek észrevételeiből levont következtetéseire vonatkozóan. Ugyanis a 2005. október 27-i találkozón a Bizottság csak arról tájékoztatta az ALROSA-t, hogy a harmadik felek észrevételei a piac lezárásának veszélyére, valamint az ALROSA és a De Beers közti kartell veszélyére vonatkoztak, és hogy a Bizottságnak a versenyért felelős tagja felkérte az ügyért felelős csoportot, hogy ne fogadja el a felajánlott kötelezettségvállalást abban az állapotában. Ugyanezen alkalommal az ALROSA egy összefoglalót kapott a harmadik felek észrevételeiről és tájékoztatták azon kötelezettségvállalás tartalmáról, melyet a Bizottság a harmadik felekkel folytatott, negatív eredménnyel zárult konzultációt követően a felektől várt: 2009-től minden kapcsolat megszüntetését és ennek alapján új kötelezettségvállalás felajánlását 2005 november vége előtt.

197 Az 1/2003 rendelet 27. cikkének (2) bekezdése értelmében az érintett vállalkozásoknak jogukban áll a Bizottság irataiba is betekinteni. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e jog olyan eljárási garancia, amely a védelemhez való jog és különösen a meghallgatáshoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítására hivatott (az Elsőfokú Bíróság T-191/98. és T-212-214/98. sz., Atlantic Container Line és társai kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-3275. o.] 334. pontja és a T-38/02. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2005. október 25-én hozott ítélet [EBHT 2005., II-4407. o.]).

198 E tekintetben az Elsőfokú Bíróság elsősorban megállapítja, hogy a felek álláspontja nem egyezik meg arra vonatkozóan, hogy a felperes mikor kérte a harmadik felek észrevételeinek nem bizalmas változatát. A felperes szerint e kérésre a 2005. október 27-i találkozó során került sor és 2005. december 6-i levelében ismételte azt meg. Érvelése alátámasztására a felperes az ügyvédei által a 2005. október 27-i találkozóról készített feljegyzés egy másolatát mutatta be. A Bizottság azt állítja, hogy a felperes csupán 2005. december 6-án kérte a harmadik felek észrevételeinek nem bizalmas változatát, vagyis az új kötelezettségvállalás felajánlására kiszabott határidő lejárta után.

199 Az iratokból kitűnik, hogy a felperes ügyvédeinek a 2005. október 27-i találkozón a harmadik felek észrevételeinek nem bizalmas változatába történő betekintésre vonatkozó kérésére a Bizottság azt válaszolta, hogy az 1/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdésében előírt eljárás szerint a Bizottságnak nem köteles e változatot közölni az ALROSA-val. Azt a tényt a Bizottság egyébként nem vitatta, hogy a találkozó során a felek között vita volt az iratokhoz való hozzáférés lehetőségére vonatkozóan.

200 Meg kell azt is állapítani, hogy a határozattal kötelezővé tett önálló kötelezettségvállalást a De Beers 2006. január 25-én ajánlotta fel, vagyis a Bizottság által a 2005. október 27-i találkozó során az új kötelezettségvállalás felajánlására kiszabott 2005. november 30-i végső határidő lejárta után. Ilyen körülmények között nem állítható, hogy 2005. november 30-a után az ALROSA és a De Beers nem ajánlhatott fel újabb, közös kötelezettségvállalást, sem azt, hogy ezen időpont után a harmadik felek észrevételeibe való betekintésnek semmiféle gyakorlati haszna nem lett volna.

201 A felperes 2005. december 6-án benyújtott formális kérelmére a Bizottság csak 2006. január 26-án küldte meg a harmadik felek észrevételeinek nem bizalmas változatát, vagyis több, mint hat héttel a felperes erre vonatkozó formális kérelme után és több, mint három hónappal a 2005. október 27-i találkozó után, amelyen a felek a harmadik felek észrevételeinek nem bizalmas változatába való betekintésről vitatkoztak. Az Elsőfokú Bíróság azt is megállapítja, hogy ezeket az iratokat a De Beers önálló kötelezettségvállalásával egyidejűleg továbbították a felperesnek, így lehetetlenné téve számára azt, hogy arra érdemben válaszolhasson és a De Beersszel együtt újabb közös kötelezettségvállalást ajánljon fel.

202 Pedig az eljárásban a harmadik felek észrevételei különös jelentőséggel bírtak, mivel a Bizottság ezeket figyelembe véve jutott arra a következtetésre, hogy a piaci szereplőkkel folytatott konzultáció eredménye negatív és egyedül a kereskedelmi kapcsolatok 2009-től kezdődő teljes beszüntetése jelenthet megoldást. Ugyanis a határozat 42. pontja szerint: „ezen észrevételek, valamint a Bizottság saját elemzése alapján határozott úgy, hogy a feleket a felajánlott kötelezettségvállalás módosítására kéri."

203 Mindebből az következik, hogy a jelen ügy körülményei között a felperes rendelkezett a meghallgatáshoz való joggal a De Beers önálló kötelezettségvállalására nézve, melyet a Bizottság az EK 82. cikk alapján indult eljárás keretében kötelezővé kívánt tenni, valamint az, hogy a felperes nem gyakorolhatta teljes egészében ezt a jogot, noha jelen esetben nem állapítható meg egyértelműen, hogy ez a szabálytalanság mennyiben érinthette a Bizottság határozatát.

204 Következésképpen a felperes első jogalapja, melyet az Elsőfokú Bíróság a teljesség kedvéért megvizsgált, szintén megalapozott.

205 Mindezek alapján a határozatot meg kell semmisíteni.

A költségekről

206 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a Bizottság pervesztes lett, a felperes kérelmének megfelelően kötelezni kell a saját költségein kívül a felperes részéről felmerült költségek viselésére is.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (kibővített negyedik tanács)

a következőképpen határozott:

1) **Az Elsőfokú Bíróság az EK-Szerződés 82. cikke és az EGT-Megállapodás 54. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/B-2/38.381 – De Beers ügy) 2006. február 22-én hozott 2006/520/EK bizottsági határozatot megsemmisíti.**

2) **Az Elsőfokú Bíróság a Bizottságot kötelezi a saját és az ALROSA Company Ltd költségeinek viselésére.**

Legal Wiszniewska-Białecka Vadapalas

Moavero Milanesi Wahl

Kihirdetve Luxembourgban, a 2007. július 11-i nyilvános ülésen.

E. Coulon H. Legal

hivatalvezető elnök